

TOEKOMSTSCENARIO'S SCHOLENSPREIDING

NOORD GRONINGEN

EEN VERKENNING IN OPDRACHT VAN

STICHTING LAUWERS EN EEMS
EN
VCPO NOORD GRONINGEN

Hoe om te gaan met krimp? Het antwoord op deze vraag is niet eenduidig te geven. Ga maar na: op welk moment leidt krimp tot een probleem, een knelpunt? Is dat op het moment dat een of meer scholen onder de wettelijk geregelde opheffingsnorm komt te verkeren? Is krimp een probleem omdat een verantwoorde exploitatie van scholen in het gedrang komt? Of is krimp een probleem omdat de terugloop van het aantal leerlingen een bedreiging vormt voor de kwaliteit van het onderwijs? Wat moeten we verwachten van de gevolgen van teruglopende middelen en van de herverdeling van de kleine scholen toeslag? Op welk moment dient serieus getwijfeld te worden aan een verantwoorde en duurzame exploitatie van scholen?

In Noord Groningen is demografische krimp van directe invloed op het aantal scholen in de regio. Een deel van de scholen komt tussen 2013 en 2028 onder de opheffingsnorm te verkeren, een ander deel van de scholen ziet het aantal leerlingen zodanig teruglopen dat zorgen ontstaan over de continuïteit van de onderwijskwaliteit.

En er is nog een ander aspect van betekenis: het goede werkgeverschap. Ook vanuit de zorg voor personeel, in casu de belastbaarheid en werkdruk dient rekening te worden gehouden met de omvang van scholen.

Tegelijkertijd geldt nog iets: inperking in de fijnmazige spreiding van scholen die ook de regio Noord Groningen kent, betekent: rekening houden met de vraag welke mogelijkheden ouders nog ter beschikking staan om te kunnen kiezen. Richting, identiteit heeft in dit opzicht rechtstreeks te maken met nabijheid. Vermindering van het aantal scholen van dezelfde richting leidt in de praktijk onvermijdelijk tot vergroting van de reisafstand.

De besturen van Lauwers&Eems respectievelijk VCPO Noord Groningen hebben gemeend dat de raakvlakken in problematiek waar beide besturen mee te maken hebben, dermate veel overeenkomsten vertonen, dat zij een gezamenlijke verkenning van toekomst aangewezen achtten. Het gegeven dat in hoge mate sprake is van overlappende voedingsgebieden, verhoogt de urgentie van een gezamenlijke aanpak. Onderwijsbeleid is omgeven met veel onzekerheden. In deze situatie past proactief optreden door besturen: een onzekere en complexe realiteit tegemoet treden met heldere besluiten en koersvast gedrag voor een langere periode. Ja, dat zal bij deze en gene teleurstelling geven. In de toekomst is niet alles meer mogelijk. Criteria als betaalbaarheid, keuzemogelijkheden en identiteit vragen om een nieuwe balans. De besturen van VCPO Noord Groningen en Lauwers&Eems nemen de regie in voor beide organisaties ingrijpende beslissingen met het oog op een goed voorbereide toekomst.

In het onderzoek waarin in dit rapport verslag wordt gedaan, wordt een veelheid van relevante data/informatie gepresenteerd over de consequenties van de demografische ontwikkeling van dit gebied voor de instandhouding van scholen voor basisonderwijs.

Harm Klifman
Gerben Zonneveld
December 2013

Gezamenlijke doelstellingen

Levenskrachtige,
betaalbare en goed
geoutilleerde
scholen

Bereikbaar,
thuis nabij
onderwijs in een
stabiele omgeving

Beter onderwijs,
hogere kwaliteit
met oog voor
identiteit

Goed sociaal en
pedagogisch
klimaat voor
kinderen

Meer kindgerichte
benadering

Redenen voor heroverweging van de bestaande scholenspreiding:

1. De aanwezigheid van evidente knelpunten die om een oplossing vragen.
2. Belangwekkende cijfers over de gevolgen van demografische krimp.
3. Verwachtingen van ouders.
4. Verwachtingen van gemeentebesturen.
5. Overtuigende signalen dat de financiële middelen verder zullen teruglopen.
6. Noodzaak om tijdig te anticiperen op ontwikkelingen.
7. Verantwoordelijkheid van besturen voor de eigen scholen en de regio.
8. Goed nabuurschap leidt tot gezamenlijk optreden in een situatie van gedeelde/overlappende voedingsgebieden.

Leerlingenprognoses

Wet- en regelgeving

Criteria

Scenario op basis van optimale
schoolgrootte

Scenario's op basis van
minimale schoolgrootte

Voorwaarden om tot een
passende oplossing te komen

Verantwoording

De prognoses die in dit hoofdstuk getoond worden, zijn gebaseerd op de prognoses van Planingsverband Groningen (PVG). Helaas waren er op het moment van schrijven geen recente prognoses beschikbaar voor de gemeenten Bedum, De Marne en Eemsmond. De prognoses voor de gemeente Winsum zijn gemaakt in april 2013, een half jaar voor het schrijven van dit rapport.

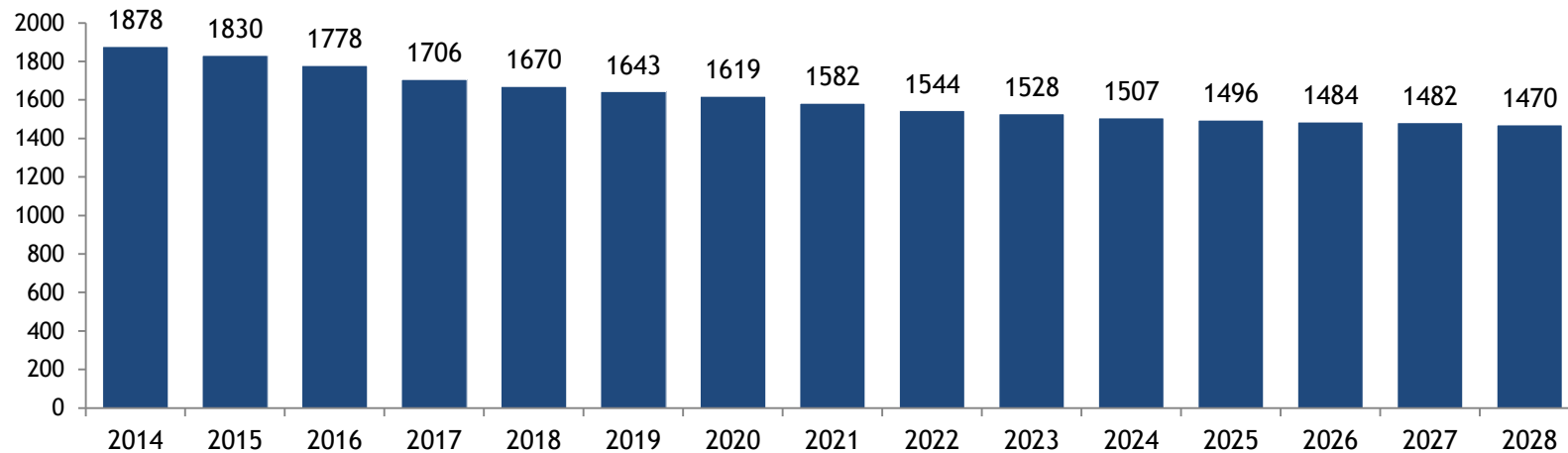
De prognoses van De Marne en Eemsmond zijn gebaseerd op eerdere rapporten van PVG. Voor deze prognoses geldt het volgende:

- De prognoses voor de gemeente De Marne zijn gemaakt in december 2012.
- De prognose voor de gemeente Eemsmond zijn gemaakt in juni 2011. Aangezien deze prognoses relatief 'oud' zijn, is ervoor gekozen deze bij te stellen. Hier is de volgende methodiek voor gebruikt: bepaald is in hoeverre de prognose van PVG op de teldata 01/10/2011, 01/10/2012 en 01/10/2013 afweken van de werkelijke leerlingaantallen. De afwijkingen zijn per school gemiddeld en vertaald naar een 'afwijkingfactor'. Deze factor is vervolgens gebruikt om de prognoses van PVG bij te stellen.

De prognoses van de gemeente Bedum zijn gebaseerd op prognoses van de Besturenraad. Deze zijn gemaakt in juli 2012.

Voor alle prognoses voor het jaar 2014 geldt dat het werkelijke aantal leerlingen op teldatum 01/10/2013 is gebruikt.

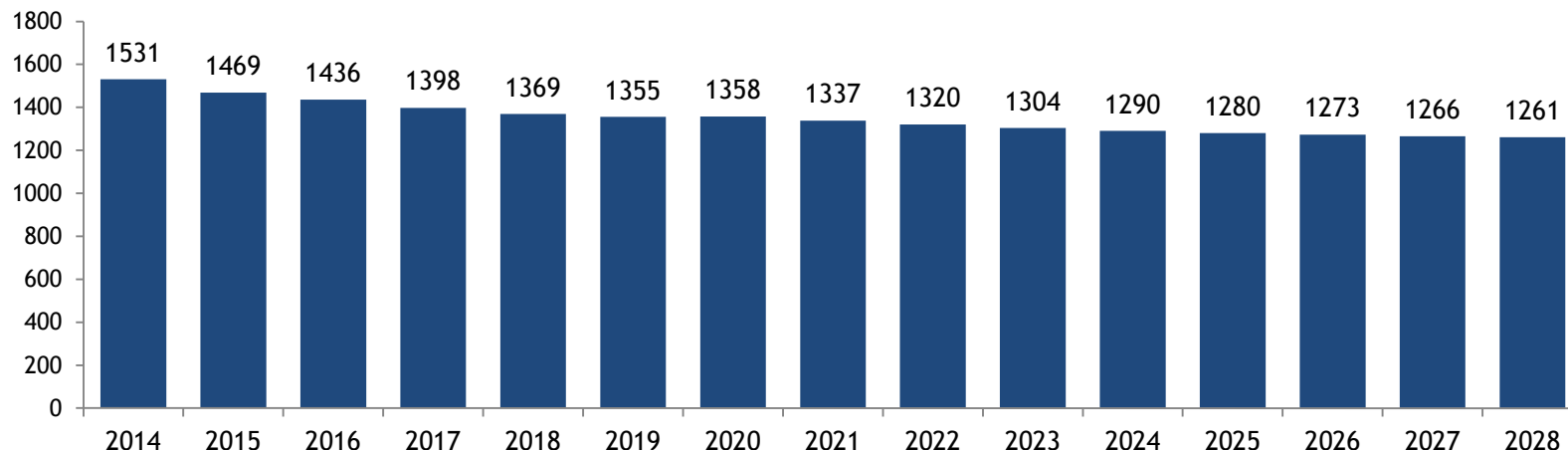
L&E - Leerlingenprognoses

Toelichting

- De prognoses van de leerlingenaantallen van L&E laten een forse krimp zien.
 - Het totaal aantal leerlingen van L&E daalt de komende 14 jaar naar verwachting met gemiddeld 1,7% per jaar tot 1470 leerlingen in 2028.
 - De daling zal de eerste vijf jaar met gemiddeld 2,6% per jaar ten opzichten van de 10 jaar daarna, sterk zijn.
 - In 2019 zal L&E naar verwachting nog 86% van het huidige leerlingenaantal hebben.
- Door deze sterke krimp zal ook het gemiddeld aantal leerlingen per school fors dalen.
 - Momenteel stuurt L&E 21 basisscholen aan; dit betekent dat het gemiddeld aantal leerlingen op de scholen van L&E op dit moment 89 leerlingen is.
 - In 2019 zal dit aantal, zonder ingrijpen, gedaald zijn naar ongeveer 78 leerlingen per school.

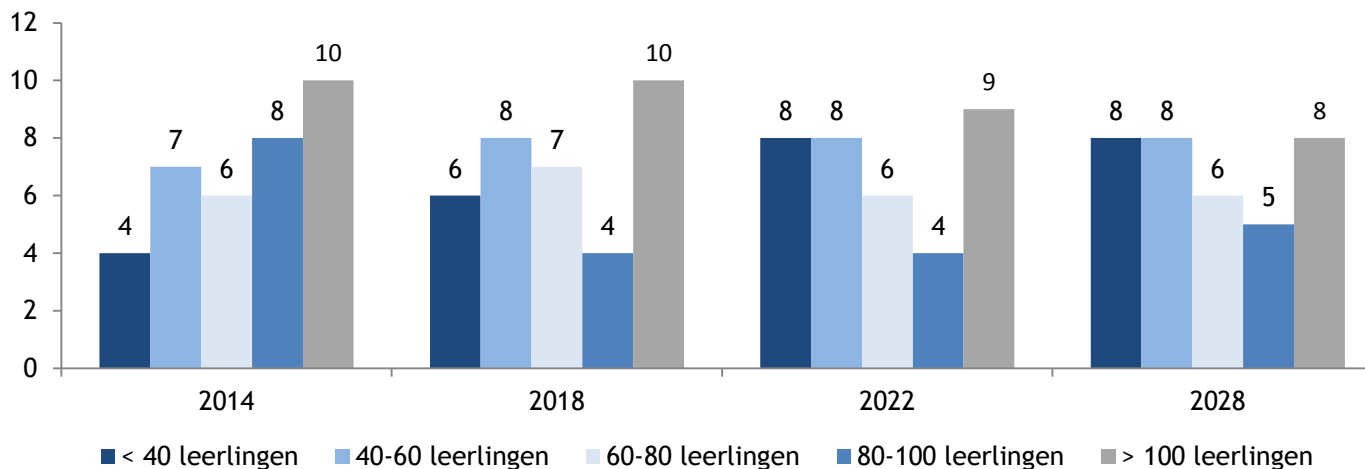
VCPO - leerlingenprognoses

Toelichting

- Net als het leerlingenaantal van L&E, zal ook het leerlingenaantal van VCPO een daling doormaken de komende periode.
 - In 2019 zal het totaal aantal leerlingen naar verwachting met 11% gedaald zijn ten opzichte van 2014.
 - De totale terugloop (t/m 2028) is naar verwachting ongeveer 18%.
- Ondanks relatief grote scholen heeft de krimp ook invloed op de onderwijskwaliteit van VCPO.
 - De scholen van VCPO zijn met gemiddeld 109 leerlingen wat groter dan de scholen van L&E.
 - Desalniettemin zijn 2 scholen van VCPO kleiner dan 60 leerlingen, en naar verwachting zal dit aantal toenemen tot 5 in 2019.

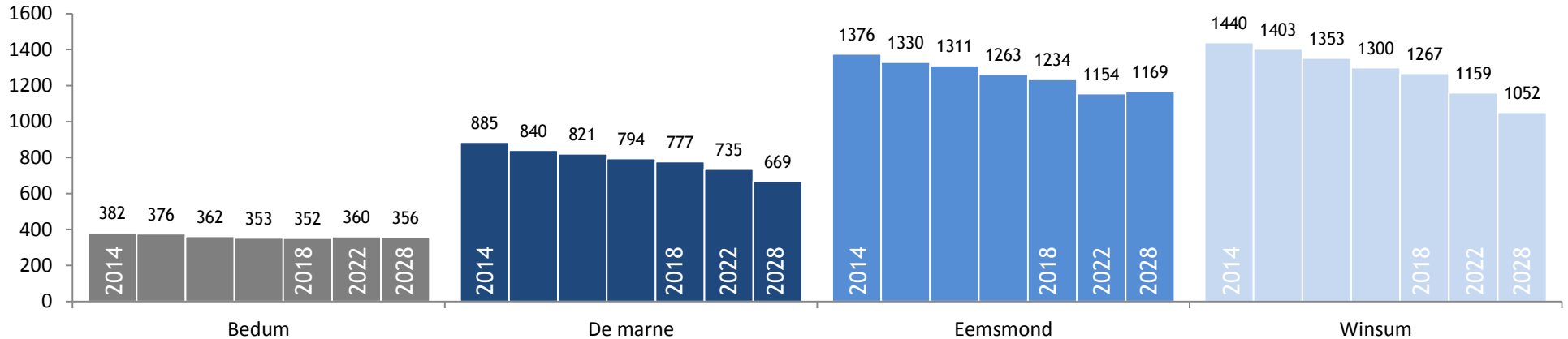
Schoolgrootte 2014 - 2028

Toelichting

- Het aantal kleine scholen neemt in de periode tot 2022 toe.
 - Het aantal scholen met minder dan 40 leerlingen stijgt in de periode tot 2022 van 4 naar 8.
 - Waar in 2014 nog 17 van de 35 scholen kleiner dan 80 leerlingen zijn, is dit aantal in 2022 opgelopen tot 22 scholen.
- Daarbij daalt het aantal scholen met meer dan 80 leerlingen.
 - Het aantal scholen met meer dan 100 leerlingen daalt van 10 naar 8.
 - Waar in 2014 nog 18 scholen van VCPO en L&E gezamenlijk meer dan 80 leerlingen hebben, zal dit aantal in 2022 gedaald zijn naar 13 scholen.

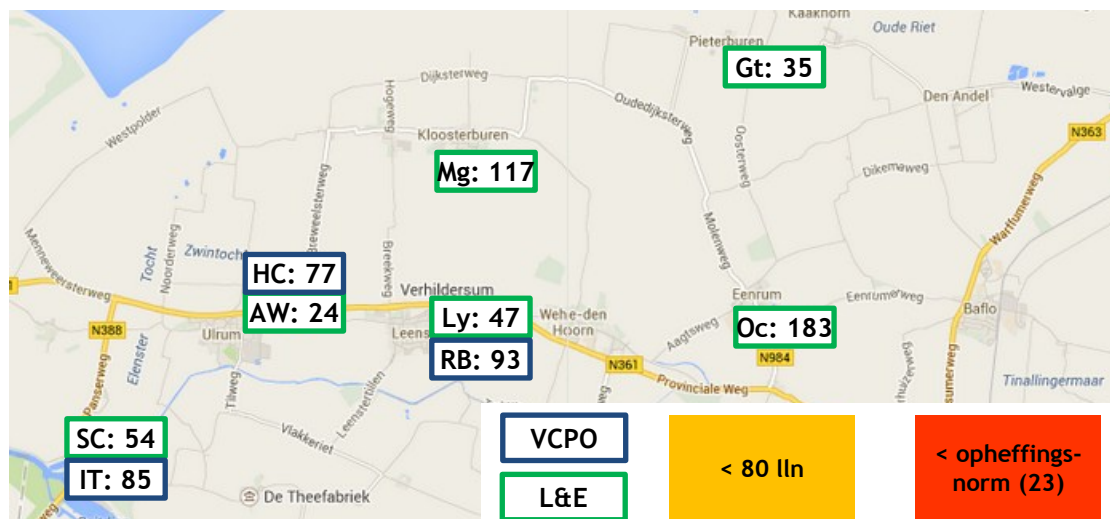
Leerlingenprognoses per gemeente*

Toelichting

- Wanneer we inzoomen op de prognoses per gemeente, dan zien we dat het aantal leerlingen in de gemeenten De Marne, Eemsmond en Winsum een sterke daling doormaakt.
- Op basis van de prognoses van de drie scholen van VCPO blijft het leerlingenaantal in gemeente Bedum relatief stabiel.

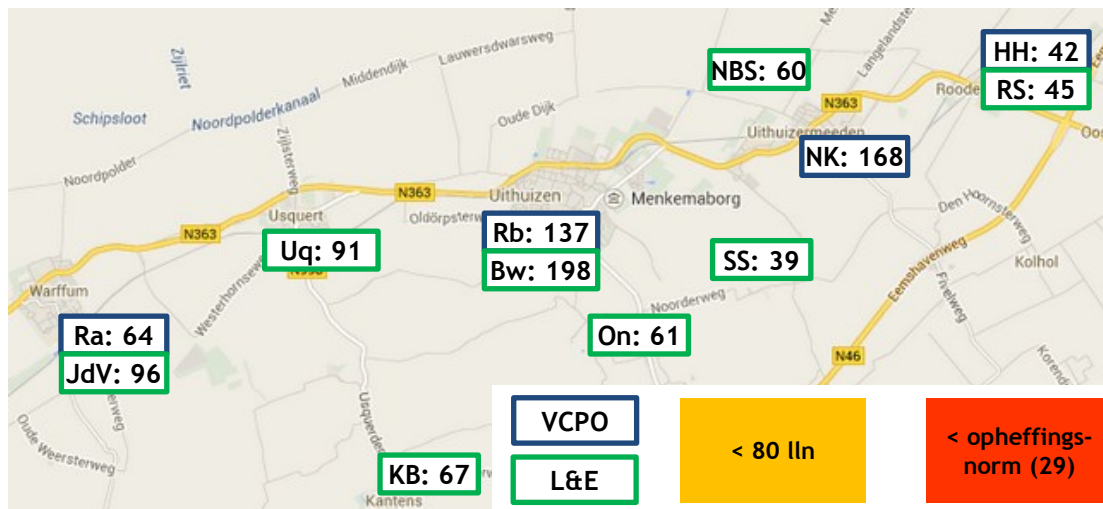
* In bovenstaande grafiek zijn voor de gemeentes De Marne, Eemsmond en Winsum ook de scholen meegenomen die niet behoren tot VCPO of L&E. Voor de gemeente Bedum geldt dat deze aantallen gebaseerd zijn op de drie scholen van VCPO in deze gemeente: De Haven (Onderdendam), De Regenboog (Bedum) en De Akker (Zuidwolde).

Opmerkingen

- Het totale leerlingaantal in de Marne loopt met meer dan 20% terug van 715 in 2014 naar 554 in 2028; Circa 50% van deze daling vindt plaats in de komende 5 jaar.
- In 2018 zullen naar verwachting 6 scholen minder dan 80 leerlingen hebben; 3 scholen tellen dan minder dan 40 leerlingen.
- Scholen waarbij de prognoses de komende 5 jaar een leerlingendaling laten zien van meer dan 20 leerlingen of meer dan 15%, zijn: cbs H. de Cock, obs De Octopus en obs Lydinge.

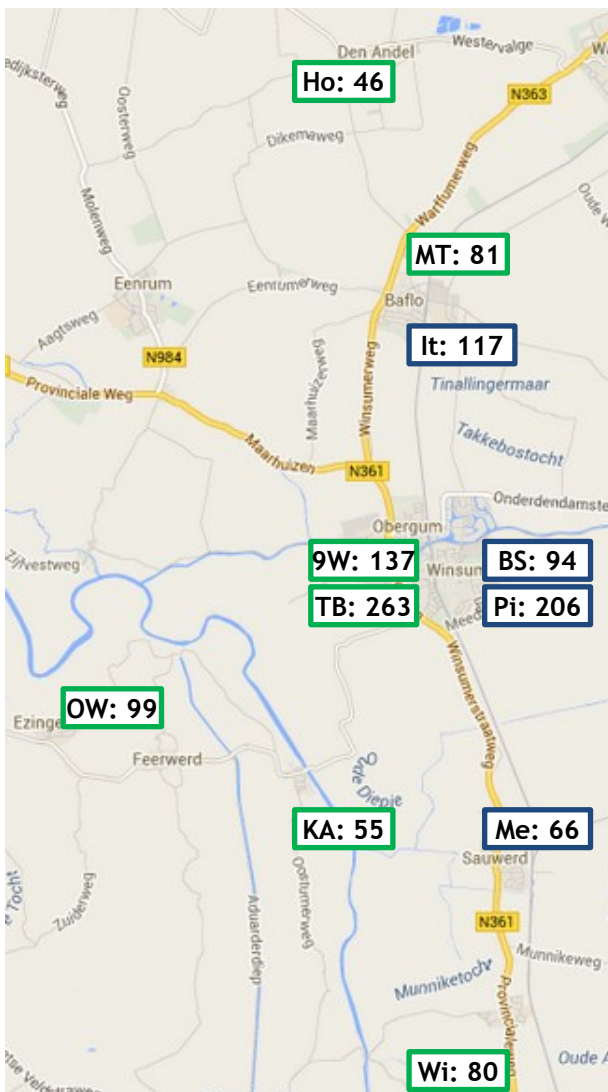
Afkorting	Basisscholen	Dorp	2014	2015	2016	2017	2018	2022	2028
RB	cbs De Regenboog	Leens	93	96	93	94	93	91	81
HC	cbs H De Cock	Ulrum	77	71	69	66	65	59	58
IT	cbs Ichtus	Zoutkamp	85	84	82	79	77	79	69
AW	obs Akkerwinde	Ulrum	24	35	37	36	35	32	31
Gt	obs De Getijden	Pieterburen	35	34	33	34	34	28	19
Oc	obs De Octopus	Eenrum	183	156	153	144	138	123	121
Ly	obs Lydinge	Leens	47	38	36	39	38	38	33
Mg	obs Mandegoud	Kloosterburen	117	123	121	118	116	112	96
SC	obs Solte Campe	Zoutkamp	54	59	55	53	52	53	46
			715	696	679	663	648	615	554

Opmerkingen

- Het totale leerlingaantal in Eemsmond loopt met circa 13% terug van 1068 in 2014 naar 935 in 2028; in de komende 5 jaar loopt het leerlingenaantal 10% terug.
- Een groot gedeelte van de scholen in Eemsmond (7 van de 12) zal zonder ingrijpen in 2018 minder dan 80 leerlingen hebben.
- Scholen waarbij de prognoses de komende 5 jaar een leerlingendaling laten zien van meer dan 20 leerlingen of meer dan 15% zijn: cbs De Regenboog in Uithuizen, cbs H.H.Simonides, obs Brunwerd en obs Onnema.

Afkorting	Basisscholen	Dorp	2014	2015	2016	2017	2018	2022	2028
NK	cbs De Noordkaap	Uithuizenmeden	168	165	167	165	163	146	140
Ra	cbs De Rank	Warffum	64	58	59	58	56	58	64
Rb	cbs De Regenboog	Uithuizen	137	123	120	114	111	100	94
HH	cbs H.H.Simonides	Roodeschool	42	37	37	34	32	30	32
NBS	nbs de Sterren	Uithuizenmeden	60	62	66	65	64	58	55
Bw	obs Brunwerd	Uithuizen	198	192	185	177	173	158	148
SS	obs De Schutsluis	Oldenzijl	39	43	43	43	43	40	44
JdV	obs Jansenius de Vries	Warffum	96	94	94	92	89	94	102
KB	obs Klinkenberg	Kantents	67	69	68	68	69	72	80
On	obs Onnema	Zandeweer	61	55	55	49	48	40	43
RS	obs Roodeschool	Roodeschool	45	47	45	40	39	36	38
Uq	obs Usquert	Usquert	91	88	86	84	81	81	96
			1068	1034	1025	990	968	911	935

Afkorting	Basisscholen	Dorp	2014	2015	2016	2017	2018	2022	2028
BS	cbs De Borgschool	Winsum	94	81	75	68	67	61	55
Me	cbs De Meander	Sauwerd	66	66	65	60	54	54	51
It	cbs Ichthus	Baflo	117	119	112	110	107	107	103
Ho	obs De Holm	Den Andel	46	53	45	40	41	27	25
9W	obs De 9 Wieken	Winsum	137	124	120	115	114	104	93
Wi	obs De Wierde	Adorp	80	76	74	71	70	66	62
KA	obs Kromme Akkers	Garnwerd	55	64	69	67	57	46	28
MT	obs Mathenesse	Rasquert	81	81	75	72	71	71	68
TB	obs Tiggeldobbe	Winsum	263	242	228	211	215	196	176
OW	obs Op Wier	Ezinge	99	95	90	87	82	70	67
Pi	cbs Piramiden	Winsum	206	193	195	197	193	176	158
			1244	1194	1148	1098	1071	978	886

VCPO

L&E

< 80 lln

< opheffingsnorm (47)

Toelichting

- Het totale leerlingenaantal van de scholen van VCPO en L&E in de gemeente Winsum loopt terug met circa 30% van 1244 naar 886 in 2028; de komende 5 jaar loopt dit met circa 14% terug.
- Voor 2028 zullen er volgens de prognoses 2 scholen onder de opheffingsnorm van Winsum (47) komen: obs De Kromme Akkers en obs De Holm.
- Bij de relatief grote scholen in Winsum, obs Tiggeldobbe en cbs Piramiden (beide momenteel meer dan 200 leerlingen) zien we in de prognoses een zeer sterke daling van het aantal leerlingen: respectievelijk 87 leerlingen en 48 leerlingen.
- In 2018 hebben 5 van de 11 scholen in Winsum minder dan 80 leerlingen.

Analyse

- Eén van de drie scholen van VCPO in Bedum zal in 2018 onder de opheffingsnorm van 35 leerlingen komen.
- Door de krimp zullen de leerlingenaantallen voor cbs De Haven en cbs De Akker in 2018 respectievelijk 46 en 31 bedragen.
- cbs De Regenboog in Bedum zal naar alle waarschijnlijkheid groot genoeg blijven (meer dan 200 lln).

Afkorting	Basisscholen	Dorp	2014	2015	2016	2017	2018	2022	2028
Ak	De Akker*	Zuidwolde	50	49	47	46	46	47	47
Ha	De Haven	Onderdendam	37	33	32	31	31	31	31
Rb	De Regenboog*	Bedum	295	294	283	276	275	282	278
			382	376	362	353	352	360	356

* Aangezien dit een gezamenlijke verkenning van VCPO en L&E betreft, worden de scholen De Regenboog en De Akker niet meegenomen bij het formuleren van de scenario's. De Haven in Onderdendam ligt geografisch gezien dicht bij scholen in de gemeenten Eemsmond en Winsum, dus deze wordt wel meegenomen in de scenario's.

Zowel VCPO als L&E hebben te maken met een forse leerlingendaling

- Zowel VCPO als L&E zal op basis van de prognoses fors kleiner worden in de komende 15 jaar.
 - Het leerlingenaantal van VCPO daalt tot 2028 met circa 18% van 1531 naar 1261.
 - Het leerlingenaantal van L&E daalt tot 2028 met circa 22% van 1878 naar 1470.
- Met name de komende vijf jaar is de daling fors. Vanaf 2023 stabiliseert het leerlingenaantal enigszins.
- In de gemeenten De Marne, Eemsmond en Winsum daalt het leerlingenaantal tot 2028 met respectievelijk 20%, 13% en 30%.

Aantal kleine scholen in de regio neemt toe

- 4 scholen van VCPO/L&E zullen de komende periode onder de opheffingsnorm geraken.
- Het aantal kleine scholen (<145 leerlingen) dat met de huidige wetgeving aanspraak maakt op de 'kleine scholentoeslag' is in 2028 relatief groot (30 van de 35).
- Het aantal scholen met minder dan 40 leerlingen verdubbelt in de komende 15 jaar.
- Nagenoeg de helft van de scholen van VCPO en L&E heeft minder dan 80 leerlingen; dit betekent dat zij gedwongen zijn combinatieklassen te vormen met 3 leerjaren.
- Zonder interventie zal het gemiddelde leerlingenaantal dalen van 97 leerlingen in 2014 naar 78 leerlingen in 2028; dit is een daling van circa 20%.

Leerlingenprognoses

Wet- en regelgeving

Criteria

Scenario op basis van optimale
schoolgrootte

Scenario's op basis van
minimale schoolgrootte

Voorwaarden om tot een
passende oplossing te komen

Wet samenwerkingscholen

- Samenwerkingschool mag alleen worden gesticht als één van de twee scholen onder de opheffingsnorm dreigt te vallen.
- Samenwerkingschool mag niet onder het openbaar bestuur vallen.

Beleidsvisie leerlingendaling

- Aandacht voor regionale aanpak.
- Actuele inventarisatie van beleidsknelpunten.
- Behoeftte aan ander bekostigingsstelsel wordt uitgesproken.
- Inventarisatie belemmeringen voor samenwerking.
- Uitgangspunten voor goed onderwijs bij dalende leerlingensituaties.
- Ruimte voor experimenten wordt gevraagd.

2011

2012

2013

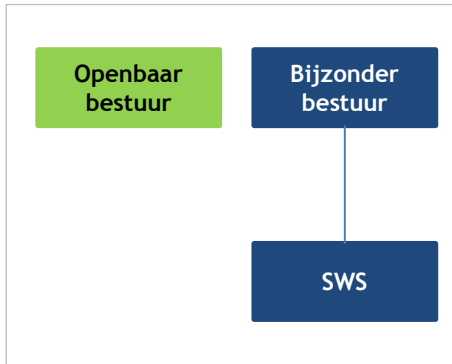
2014

Wet fusietoets

- Scholenfusie onmogelijk bij verdwijnen keuzemogelijkheid voor ouders binnen straal van 10km.
- Besturenfusie onmogelijk wanneer nieuwe bestuur een markpositie krijgt van meer dan 50% van het onderwijsaanbod in de gemeente(n).

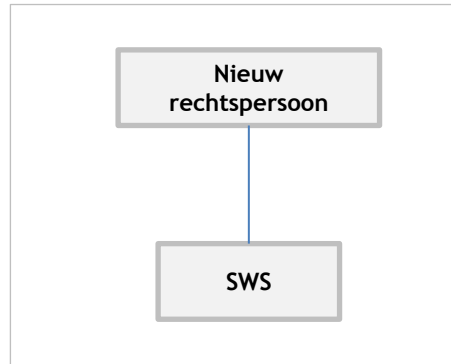
Concept aanpassing fusietoets

- Buitenwerkingstelling fusietoets bij demografische krimp van 15% of meer in een tijdvak van vijf jaar.
- Creëren van expliciete rechtvaardigingsgrond bij verwachte daling van 7,5% of meer van het aantal leerlingen in een tijdvak van vijf jaar.

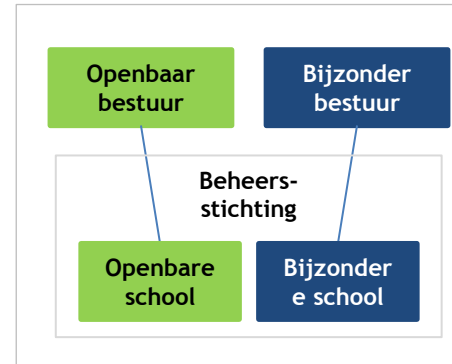
Samenwerkingschool

- Een samenwerkingschool is een school waar een openbare school samenwerkt met een bijzondere school.
- De samenwerkingschool valt onder het bestuur van de bijzondere school.
- Het oprichten van een samenwerkingschool mag alleen als een van de twee scholen onder de opheffingsnorm dreigt te komen.

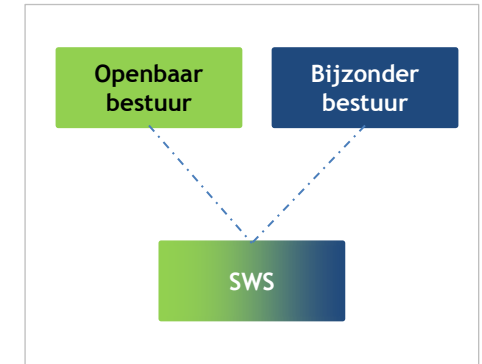
Nieuw rechtspersoon

- De besturen van de samenwerkende scholen richten samen een nieuw rechtspersoon op.
- De samenwerkingschool valt dan niet onder een van de twee oorspronkelijke besturen.
- Nadeel van deze vorm is de kleinschaligheid van de nieuwe rechtspersoon.

Beheersstichting

- Deze samenwerkingsmogelijkheid is meer gericht op efficiency dan op instandhouding van de kleine school, aangezien de kleine school nog steeds onder de opheffingsnorm kan vallen.
- Twee scholen delen faciliteiten, maar blijven wel zelfstandig.
- Nadeel is dat er een nieuw orgaan (de beheersstichting) moet worden opgericht.
- Voordeel is dat beide scholen blijven bestaan.

Informele SWS

- Kleur van de school wordt bepaald door de voorkeur van de ouders.
- Op de school wordt een identiteitscommissie opgericht die verantwoordelijk is voor de identiteit van de school.
- In het personeelsbeleid wordt bewust rekening gehouden met de duale identiteit van de school.

Beweging 1: Samenwerkingsmogelijkheden lijken verruimd te worden.

- Er is behoefte aan het oprekken van de criteria fusietoets.
- De staatssecretaris maakt steeds nadrukkelijker gebruik van eigen beslissruimte.
- Politieke partijen dringen in toenemende mate op verruiming samenwerkingsmogelijkheden.
- Er is openheid richting een gebiedgewijze benadering.
- Diverse regio's maken gebruik het inzetten een 'gebiedsautoriteit'.

Beweging 2: Van kleine scholentoeslag naar toegankelijkheidstoelage

- Doelen herzien kleine scholen toeslag:
- Opheffen van de negatieve bestosprikkel die samenvoeging van scholen in de weg staat.
 - Bevorderen van regionale aanpak.
 - Bevorderen planmatige aanpak onderwijsaanbod bij leerlingendaling.
 - Vergroting draagvlak herschikking voorzieningen door transparantie in besluitvorming.
- Twee majeure opties:
- Geld gaat naar de samenwerkingsverbanden passend onderwijs.
 - Geld gaat naar de schoolbesturen.

1. Er ontstaat in toenemende mate ruimte voor schoolbesturen om uit te gaan van eigen plannen.
2. Schoolbesturen kunnen gebruik maken van het momentum dat geboden wordt.

Leerlingenprognoses

Wet- en regelgeving

Criteria

Scenario op basis van optimale
schoolgrootte

Scenario's op basis van
minimale schoolgrootte

Voorwaarden om tot een
passende oplossing te komen

Met wie is gesproken?

In de verkenningen die zijn gepleegd, hebben veel gesprekken plaatsgevonden met vertegenwoordigers van allerlei interne en externe belanghebbenden: interne toezichthouders van de beide besturen, delegaties van beide gemeenschappelijke medezeggenschapsraden, de wethouders onderwijs van de vier betrokken gemeenten, delegaties van directeuren van beide organisaties, staffunctionarissen, beide bestuurders.

Een impressie van de interviews

De reeks verkenningen leverde een bonte verzameling op van ervaringen, van beoordelingen daarvan, van opvattingen, en van oordelen over wat wenselijk is. Het was dan ook niet eenvoudig om uit de mengeling van vaak elkaar tegensprekende ervaringen en tegengestelde wenselijkheden lijnen te ontdekken die op onderscheidende wijze richting zouden kunnen geven aan de in de opdracht verlangde scenario's. Er was sprake van veel divergentie.

Tegelijkertijd was er bij alle gesprekspartners sprake van een grote mate van betrokkenheid bij het onderwerp en zorg over de toekomst. Ieder realiseert zich dat de toekomst van ons onderwijslandschap er anders uit zal zien dan het huidige waarin velen die wij spraken zelf hun onderwijs, opvoeding en vorming ontvingen. Dat maakt het niet eenvoudig om te oordelen over hetgeen wenselijk is voor de toekomst: het voelt als snijden in eigen vlees, als ontrouw aan de eigen traditie, als het plegen van inbreuk op de eigen geschiedenis.

Daarnaast is onderwijs een sector waarin altijd met veel passie wordt gesproken over de kerntaak: het geven van onderwijs aan jonge mensen. Het is een sector die, naar het lijkt, werkers aantrekt die deze passie met elkaar delen en ervoor willen vechten.

Er is de laatste jaren op allerlei plaatsen in de regio, binnen besturen en tussen besturen, binnen scholen en tussen scholen al veel gesproken over (grensoverschrijdend) samenvoegen. Velen verwachten dit keer echt dat er conclusies worden getrokken die tot werkelijk handelen leiden. Kortom, naast divergentie was er duidelijk sprake van convergentie.

Aan de geïnterviewden is gevraagd een set criteria te benoemen die leidend kunnen zijn voor het ontwerp van het onderwijsaanbod in de regio. Deze worden op de volgende pagina's nader uitgewerkt.

Kwaliteit/schoolgrootte

- Kwaliteit is met name gerelateerd aan schoolomvang.
- Minimaal 80 leerlingen:
 - Combinatiegroepen van max. 2 leerjaren.
 - Beperking aantal niveaus in één klas.
 - Voldoende interactiemogelijkheden voor leerlingen.
- Minimaal 200 leerlingen:
 - Mogelijkheid voor aanstelling vakleerkrachten.
 - Ruimte voor professionalisering.
 - Mogelijkheden voor IKC, MFA.

Duurzaamheid

- School moet zichzelf kunnen 'bedruipen' qua exploitatie.
- Gerelateerd aan de prognoses: komende 10 jaar moet continuïteit geborgd zijn.
- Doelmatige en duurzame besteding van huisvestingsmiddelen, aangezien gemeenten niet geneigd zijn te investeren in huisvesting voor korte termijn.

Goed werkgeverschap

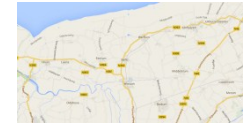
- Hanteerbare draaglast voor teams.
- Op elke school dient een bepaald aantal niet-onderwijsgebonden taken te worden uitgevoerd; het aantal 'handen' is van invloed op de werkdruk van onderwijsgeevenden.
- Draaglast van teams wordt o.a. beïnvloed door:
 - De grootte van de klassen.
 - Het aantal niveaus in de klassen.

Keuzemogelijkheid

- Keuzevrijheid voor ouders is een belangrijk goed; waar mogelijk dient hier in samenhang met andere criteria rekening mee te worden gehouden.
- Waar mogelijk kunnen ouders kiezen uit tenminste twee richtingen:
 - Openbaar onderwijs
 - PC-onderwijs
 - Samenwerkings-school

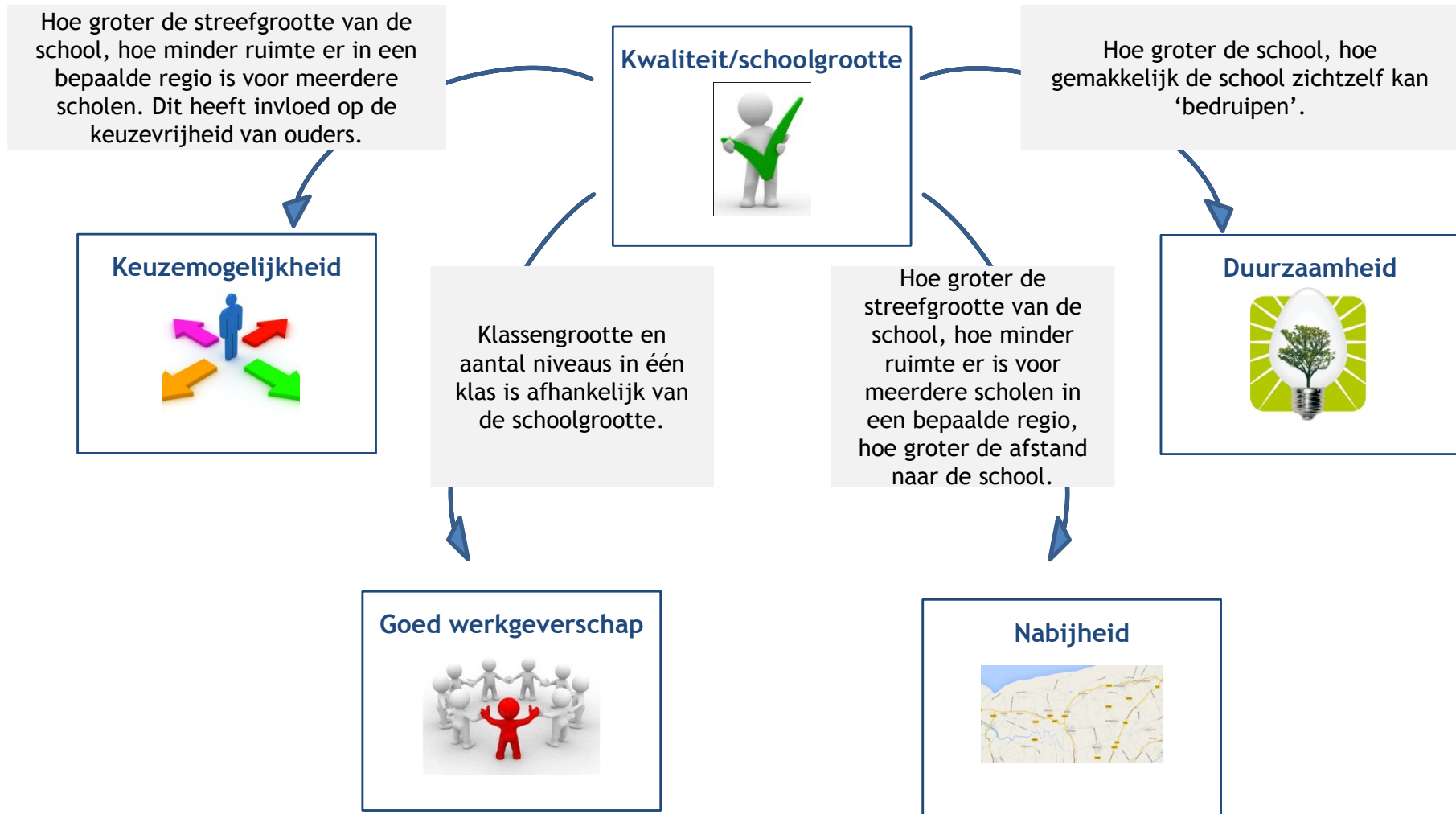
Nabijheid

- Nabijheid uitgedrukt in aanvaardbare veilige fietsafstand voor bovenbouw leerlingen: maximaal 5 km.
- Nabijheid uitgedrukt in aanvaardbare rijafstand met de auto: 10 km.

Criteria

Hun onderlinge afhankelijkheid

Toelichting

- Bij het toepassen van de criteria is kwaliteit leidend; hierbij wordt kwaliteit rechtstreeks gerelateerd aan schoolgrootte.
 - De onderwijskwaliteit is kwetsbaar bij een kleine schoolomvang.
 - Betrokkenen geven aan dat het in stand houden van kleine scholen financieel niet houdbaar is.
 - De werkdruk voor medewerkers op kleine scholen is vaak te hoog.
- Bij zoeken naar samenwerkingsmogelijkheden voor scholen om tot de gewenste schoolomvang te komen is een nieuwe balans nodig tussen:
 - Keuzevrijheid voor ouders: beide denominaties zijn aanwezig op goed bereikbare afstand.
 - Nabijheid: gezocht wordt naar mogelijke samenwerking binnen of tussen richtingen, gelet op het belang van nabijheid van onderwijs voor ouders.

Mate waarin schoolgrootte geoptimaliseerd wordt, heeft invloed op de invulling van de andere criteria.

Optimale schoolgrootte

- Gestreefd wordt naar een schoolgrootte van 200 leerlingen.
 - Mogelijkheid voor aanstellen van vakleerkrachten.
 - Ruimte voor professionalisering.
 - Mogelijkheden voor integraal kind centrum (IKC) en multifunctionele accommodatie (MFA)

Minimale schoolgrootte

- Gestreefd wordt naar een schoolgrootte van 80 leerlingen.
 - Combinatiegroepen van max. 2 leerjaren.
 - Beperking aantal niveaus in één klas.
 - Voldoende interactie mogelijkheden voor leerlingen.

criterium	Toelichting	200 Iln	80 Iln
Kwaliteit/ schoolgrootte	Hoe groter de school, hoe meer ruimte voor het aanstellen van ondersteunend personeel en taakspecialisatie.		
Duurzaamheid	Hoe groter de school, hoe duurzamer. Bij scholen van 80 leerlingen is ondersteuning vanuit het bestuur noodzakelijk.		
Goed werkgeverschap	Hoe minder niveaus in een klas, hoe lager de werkdruk voor de medewerkers.		
Nabijheid	Hoe groter de schoolomvang, hoe minder scholen er in de regio geplaatst kunnen worden; de gemiddelde afstand naar de scholen neemt hierdoor toe.		
Keuzemogelijkheid	Hoe groter de schoolomvang, hoe minder scholen er in de regio geplaatst kunnen worden; de keuzemogelijkheden voor ouders nemen hierdoor af.		

Wordt geen invulling aan gegeven

Wordt optimaal invulling aan gegeven

Leerlingenprognoses

Wet- en regelgeving

Criteria

Scenario op basis van optimale
schoolgrootte

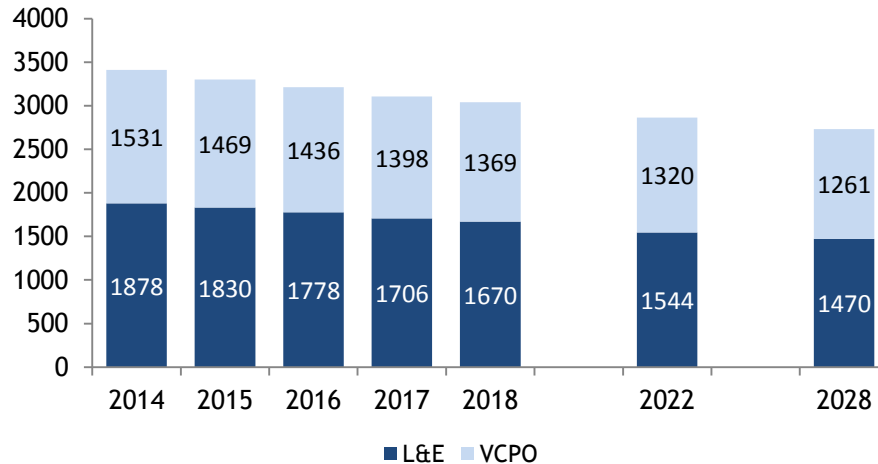
Scenario's op basis van
minimale schoolgrootte

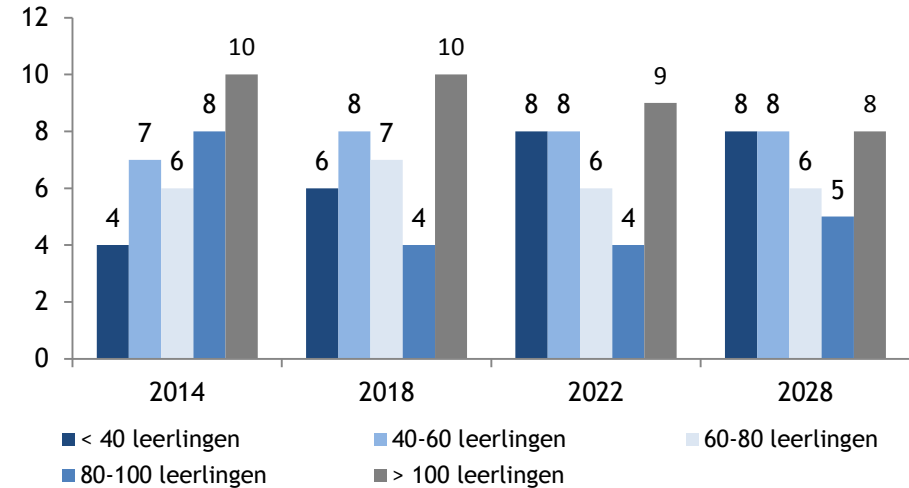
Voorwaarden om tot een
passende oplossing te komen

Leerlingenprognoses VCPO en L&E

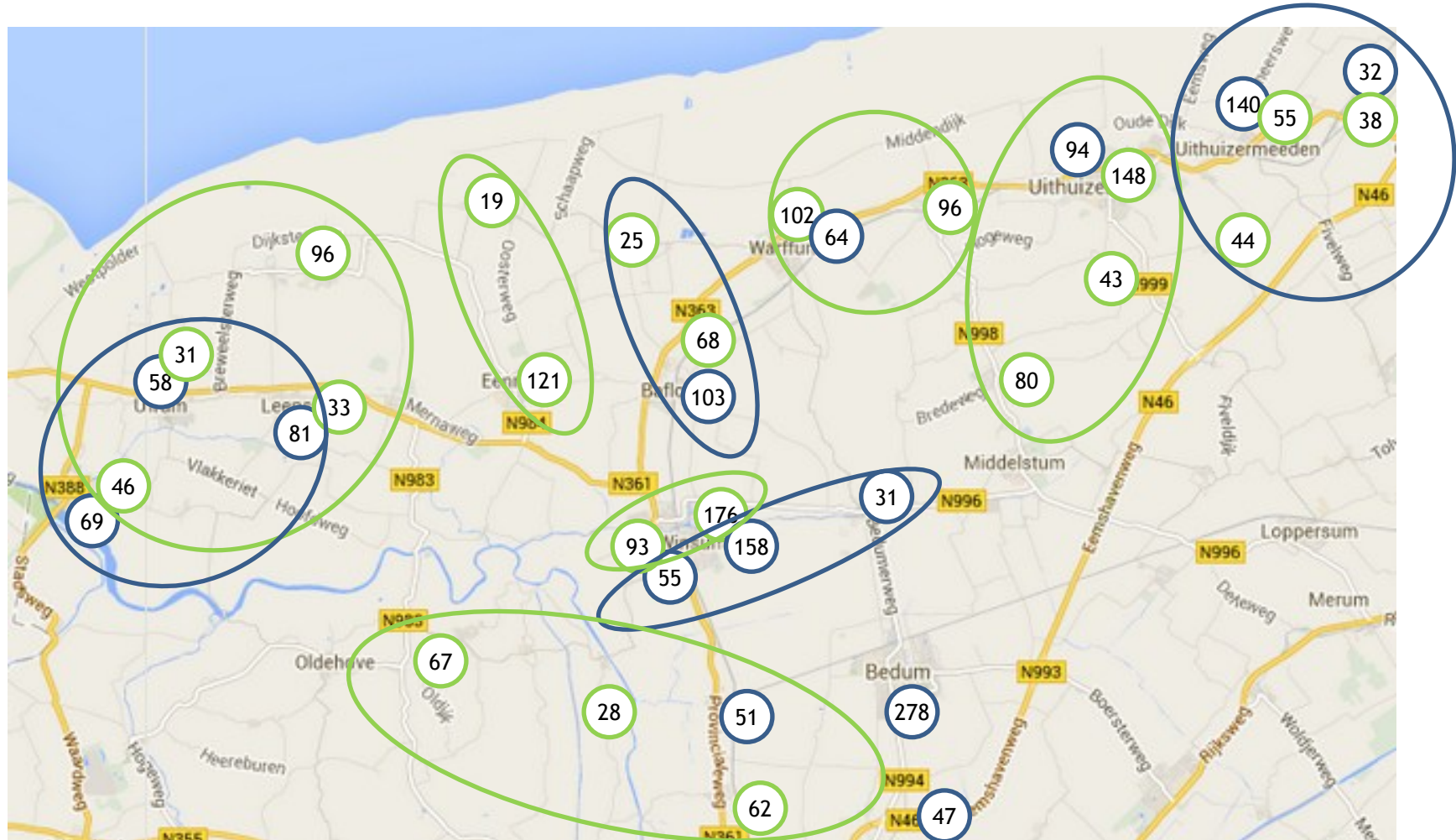
schoolgrootte 2014 - 2028

Opmerkingen

- Bij het streven naar minimaal 200 leerlingen per school, zal het aantal scholen in de regio fors afnemen.
 - Momenteel hebben VCPO en L&E gezamenlijk 35 scholen met gemiddeld 97 leerlingen.
 - Het aantal leerlingen van de twee besturen daalt volgens de prognoses tot 2028 met nagenoeg 20 procent.
 - In 2028 is dan, op basis van het aantal leerlingen, nog ruimte voor maximaal 13 scholen met circa 200 leerlingen.
- Om scholen van 200 leerlingen in 2028 te realiseren is samenwerking nodig van alle scholen in het voedingsgebied.
 - In 2028 zullen slechts 8 scholen meer dan 100 leerlingen hebben, maar geen van de scholen heeft meer dan 200 leerlingen.

Scenario '200 leerlingen' Mogelijke clustering in 2028

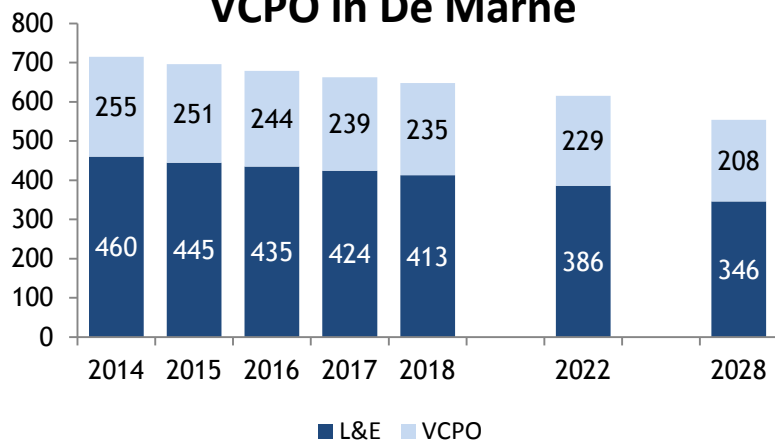
VCPO L&E # Aantal leerlingen in 2028

Verantwoording van de clustering

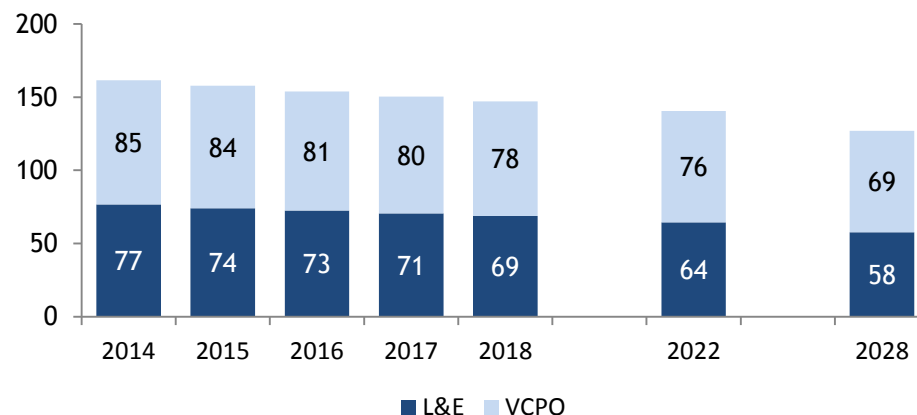
- Bij de clustering op de vorige pagina is een aantal uitgangspunten gehanteerd:
 - 1) Leerlingenaantal: waar mogelijk wordt gestreefd naar een leerlingenaantal van 200 in 2028; op basis van de criteria nabijheid en keuzemogelijkheden voor ouders kan hiervan afgeweken worden.
 - 2) Identiteit: waar mogelijk is gekozen om scholen van dezelfde identiteit te clusteren; de keuze van de identiteit van het cluster is gebaseerd op het aantal leerlingen van de twee betreffende besturen in het cluster.
 - 3) Nabijheid: getracht is de afstand tussen de scholen te beperken, zodat de nabijheid voor ouders zoveel mogelijk gewaarborgd blijft.
- Met de volgende elementen is geen rekening gehouden bij de clustering:
 - Culturele gevoeligheden.
 - Bestaande en toekomstige huisvesting (kwaliteit en groottes van de gebouwen).

criterium	Bij ongewijzigd beleid	Scenario 1	Verschil
Aantal scholen in totaal	35	12	- 23
Aantal scholen VCPO	14	6	-8
Aantal scholen L&E	21	6	- 15
Aantal leerlingen VCPO	1261	1282	+ 21
Aantal Leerlingen L&E	1470	1450	- 20

Leerlingenprognoses L&E en VCPO in De Marne

Gemiddelde aantal leerlingen per school

Opmerkingen

- In de Marne is in 2028 ruimte voor één grote christelijke basisschool van 200 leerlingen en twee openbare basisscholen.
 - Het aantal leerlingen van VCPO in De Marne neemt volgens de prognose van PVG af van 255 leerlingen naar 208 leerlingen, waardoor het gemiddelde aantal leerlingen bij ongewijzigd beleid daalt van 85 naar 69 leerling.
 - Het aantal leerlingen van L&E in De Marne neemt volgens de prognose van PVG af met bijna 25% van 460 leerlingen naar 346 leerlingen, waardoor het gemiddeld aantal leerlingen per school daalt van 77 naar 58 leerlingen.
- De drie christelijke basisscholen in gemeente De Marne zijn in 2028 groot genoeg om samen één school van meer dan 200 leerlingen te vormen.
- Het aantal leerlingen van L&E in 2028 is niet voldoende voor twee openbare basisscholen van 200 leerlingen; echter, om niet te veel in te moeten boeten op de nabijheid van de scholen lijkt instandhouding van twee openbare basisscholen gepast voor de gemeente De Marne.

Een christelijke basisschool

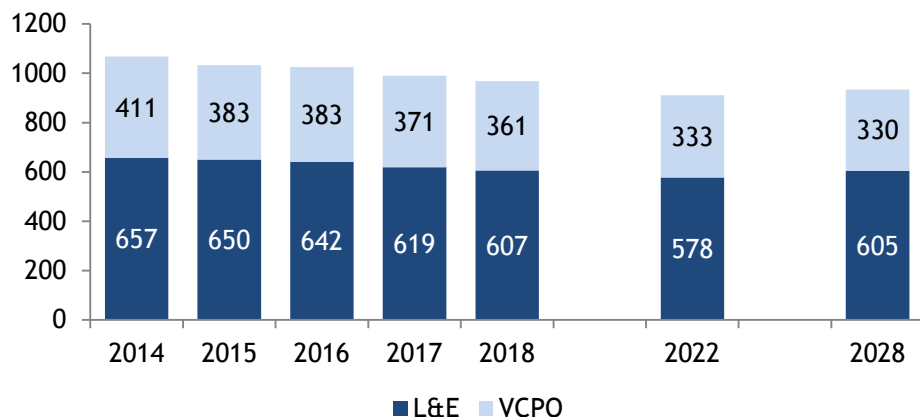
- De drie basisscholen van VCPO in de gemeente De Marne, (De Regenboog, Ichthus - Zoutkamp en H. De Cock) worden samengevoegd tot één school.
- Afhankelijk van de positionering van de school zal de afstand die ouders moeten afleggen naar de school toenemen met maximaal 7 km (afstand Zoutkamp - Leens).

Twee openbare basisscholen

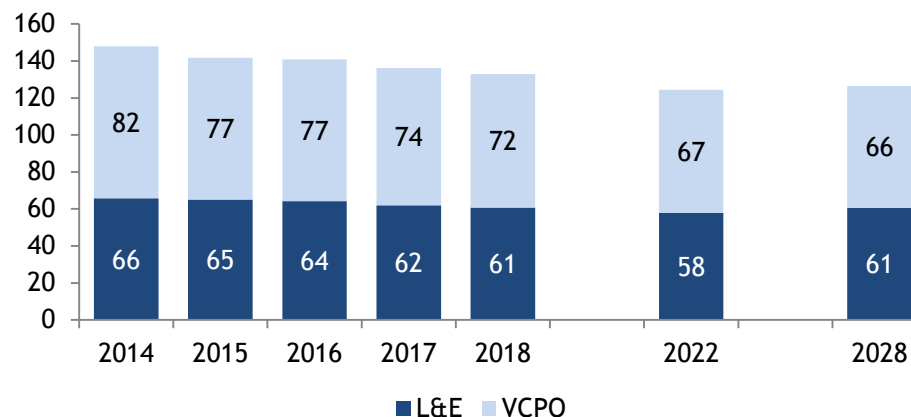

- Eén openbare basisschool is niet gewenst gelet op de afstand die ouders dan moeten afleggen; deze neemt in een aantal gevallen fors toe (de afstand van Pieterburen naar Leens is meer dan 10 km).
- Bijgevolg blijven er twee openbare basisscholen in de gemeente De Marne bestaan, waarvan één in de toekomst minder dan 200 leerlingen heeft.

Leerlingenprognoses L&E en VCPO in Eemsmond

Gemiddeld aantal leerlingen per school

Opmerkingen

- Het totaal aantal leerlingen in de gemeente Eemsmond loopt terug van 1068 naar 980 leerlingen in 2028.
- In de gemeente Eemsmond is in 2028 ruimte voor in totaal 4 of 5 basisscholen van rond de 200 leerlingen.
- In Uithuizen wordt een nieuw schoolgebouw geplaatst voor de besturen L&E, VCPO en Fidarda.
- In Uithuizenmeden/Roodeschool zullen op basis van de prognoses niet voldoende leerlingen zijn voor zowel een prot-christelijke basisschool van 200 leerlingen als een openbare basisschool van 200 leerlingen; beide dorpen delen zodoende één (samenwerkings-) school.
- De twee scholen in Warffum hebben gezamenlijk niet voldoende leerlingen voor een school van 200 leerlingen; het totaal aantal leerlingen van deze twee scholen in 2028 is naar verwachting voldoende voor een school met 8 klassen van 20 leerlingen.

Een christelijke basisschool

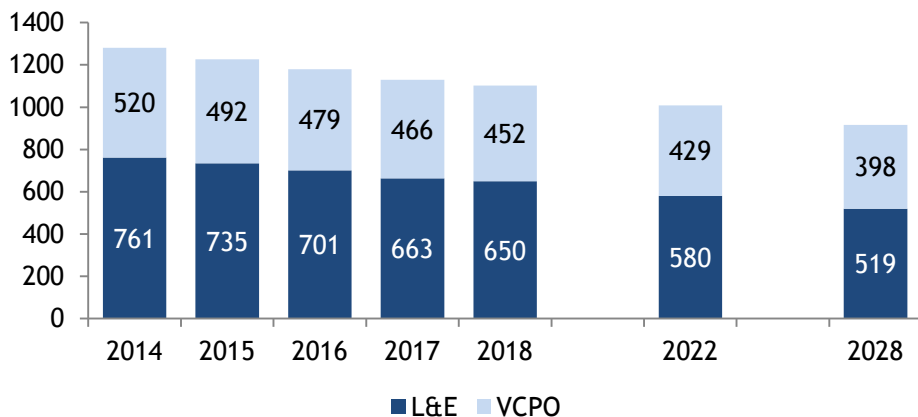
- Op basis van de voorgestelde clustering blijft er nog één christelijke basisschool in gemeente Eemsmond over; deze zal gevestigd zijn in de buurt van Uithuizenmeeden en Roodschool.
- L&E draagt drie basisscholen over aan VCPO (obs Roodschool, bns De Sterren en obs De Schutsluis)
- VCPO draagt twee basisscholen (cbs De Rank en cbs De Regenboog) over aan L&E.

Drie openbare basisscholen

- Het aantal openbare basisscholen in de gemeente Eemsmond wordt bij de voorgestelde clustering teruggebracht van 8 naar 3.
- Twee van deze drie scholen zullen op termijn minder dan 200 leerlingen hebben. Dit vloeit voort toepassing van het criterium 'nabijheid'.

Leerlingenprognoses L&E en VCPO in gemeente Winsum*

Gemiddeld aantal leerlingen per school

Opmerkingen

- Het totaal aantal leerlingen in de gemeente Winsum daalt sterk, waardoor het gemiddeld aantal leerlingen tot ver onder de 100 daalt voor beide besturen; de sterke leerlingendaling wordt met name verwacht in het dorp Winsum.
- In 2028 lijkt de gemeente Winsum op basis van de leerlingenprognoses ruimte te hebben voor 4 of 5 scholen van circa 200 leerlingen.
- In Baflo/Rasquert bestaan plannen voor een nieuw schoolgebouw voor de scholen obs De Mathenesse en cbs Ichthus; onderzocht moet worden wat de mogelijkheden zijn voor de huisvesting van de leerlingen van obs De Holm.
- In Winsum wordt gesproken over de vorming van een brede school. Verscheidene vormen zijn denkbaar:
 - Twee scholen (een prot-christelijke basisschool en een openbare basisschool).
 - Een campus waarbij ook andere instellingen aangesloten zijn.
- De Haven in Onderdendam is een kleine school die vanaf volgend jaar onder de opheffingsnorm valt; in het gekozen scenario wordt deze bij de school in Winsum gevoegd.

Twee christelijke basisscholen

- In het gekozen scenario daalt het aantal basisscholen van VCPO van vijf naar twee; een van de vijf bevond zich in gemeente Bedum.
- De school in Winsum-dorp wordt gevormd uit de scholen Piramiden, De Borgschool en De Haven uit Onderdendam; ook zonder basisschool De Haven zou een christelijke basisschool in Winsum uit voldoende leerlingen bestaan.
- De openbare basisschool die nu gevestigd is in Den Andel, De Holm, wordt in dit scenario betrokken bij de nieuwe school in Baflo/Rasquert.

Twee openbare basisscholen

- Het aantal scholen in Winsum zou in dit scenario teruggebracht worden van zeven naar twee.
- In het dorp Winsum worden de twee openbare scholen samengevoegd tot een grote school van meer dan 200 leerlingen.
- In de gemeente Winsum ligt onder het dorp Winsum een aantal relatief kleine scholen (<80 ln); deze scholen samenvoegen leidt tot een grote school van 208 leerlingen in 2028.

Leerlingenprognoses

Wet- en regelgeving

Criteria

Scenario op basis van optimale
schoolgrootte

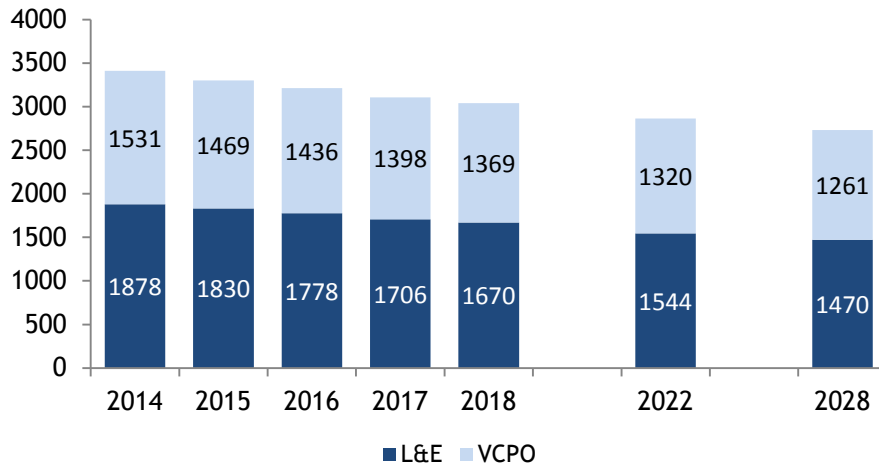
Scenario's op basis van
minimale schoolgrootte

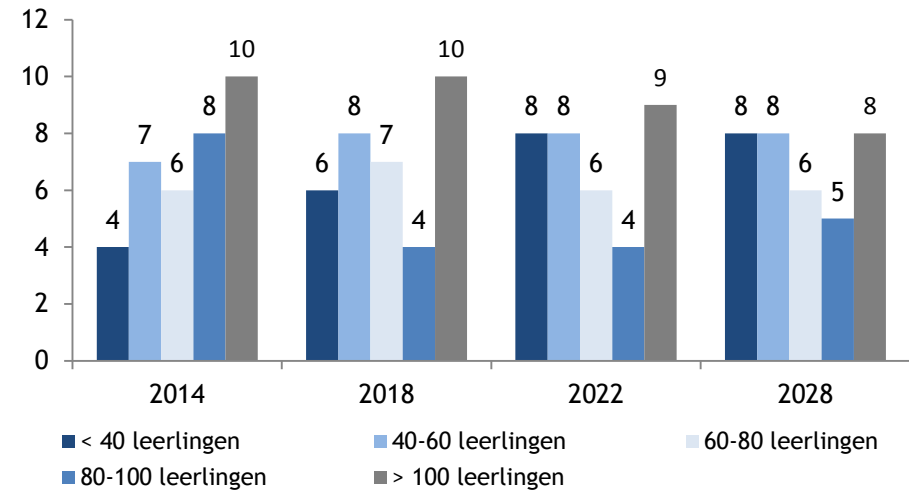
Voorwaarden om tot een
passende oplossing te komen

Leerlingenprognoses VCPO en L&E

schoolgrootte 2014 - 2028

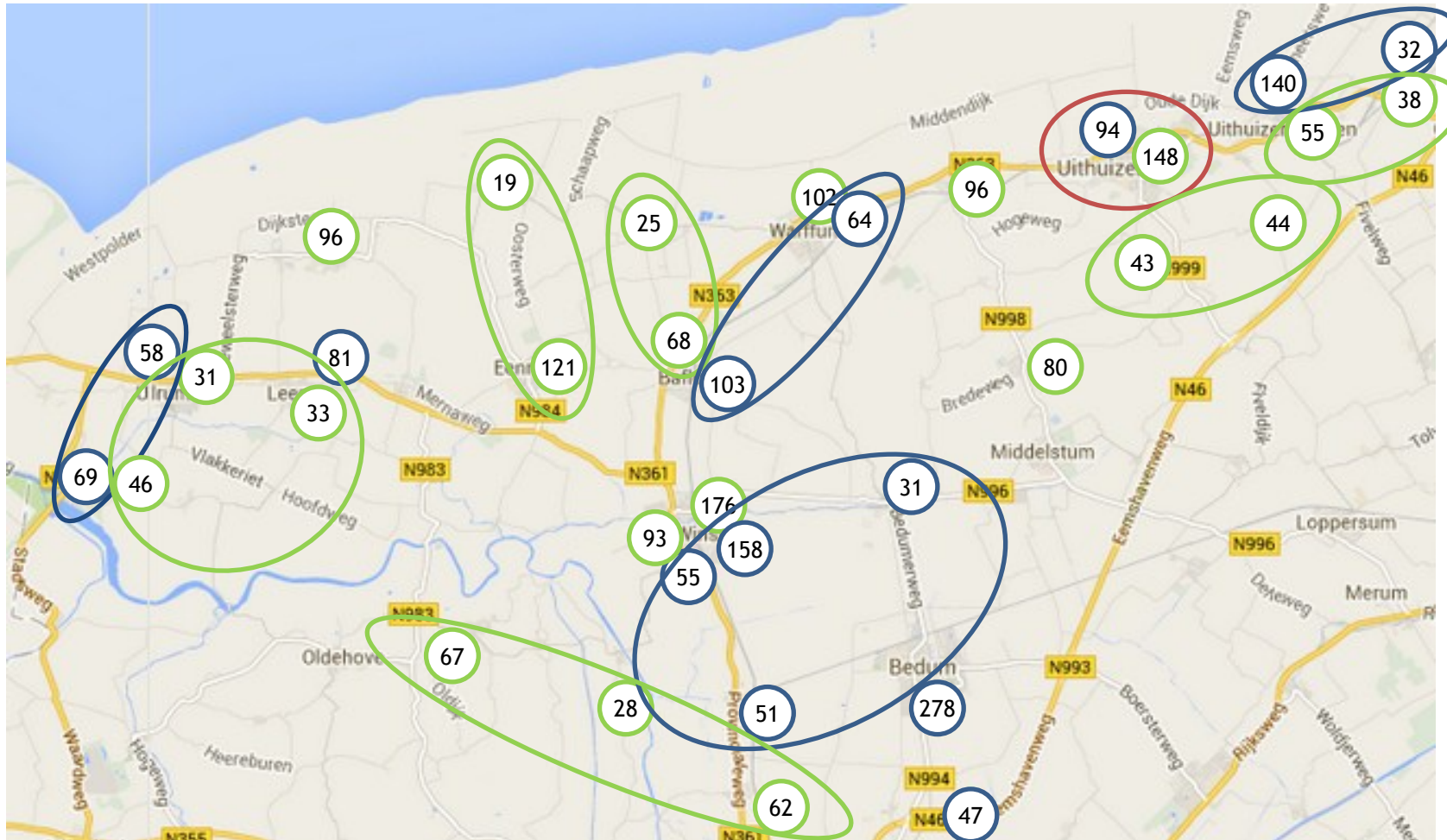

Opmerkingen

- In de gesprekken met betrokkenen van VCPO en L&E is naar voren gekomen dat 80 leerlingen kan gelden als het minimum aantal leerlingen om kwalitatief verantwoord onderwijs te bieden, zonder dat dit een te zware last is voor de leraren.
 - Medewerkers van VCPO en L&E geven aan dat maximaal aan twee leerjaren tegelijk lesgegeven kan worden om het aantal niveaus in een klas te beperken.
 - Wanneer het aantal niveaus in een klas beperkt blijft tot 6 (2 x 3 niveaus) blijft het volgens leraren mogelijk individuele aandacht te geven aan leerlingen.
- Om scholen van 80 leerlingen te realiseren zullen scholen moeten samenwerken.
 - 22 scholen zullen in 2028 volgens de prognoses minder dan 80 leerlingen hebben; hiervan vallen drie onder de opheffingsnorm.
 - Vanuit het oogpunt van gezamenlijke verantwoordelijkheid zal ook een beroep worden gedaan op scholen die groter zijn (en blijven) dan 80 leerlingen.

Scenario '80 leerlingen': Identiteit is leidend

Mogelijke clustering in 2028

VCPO
L&E
Gedeeld gebouw
Aantal leerlingen in 2028

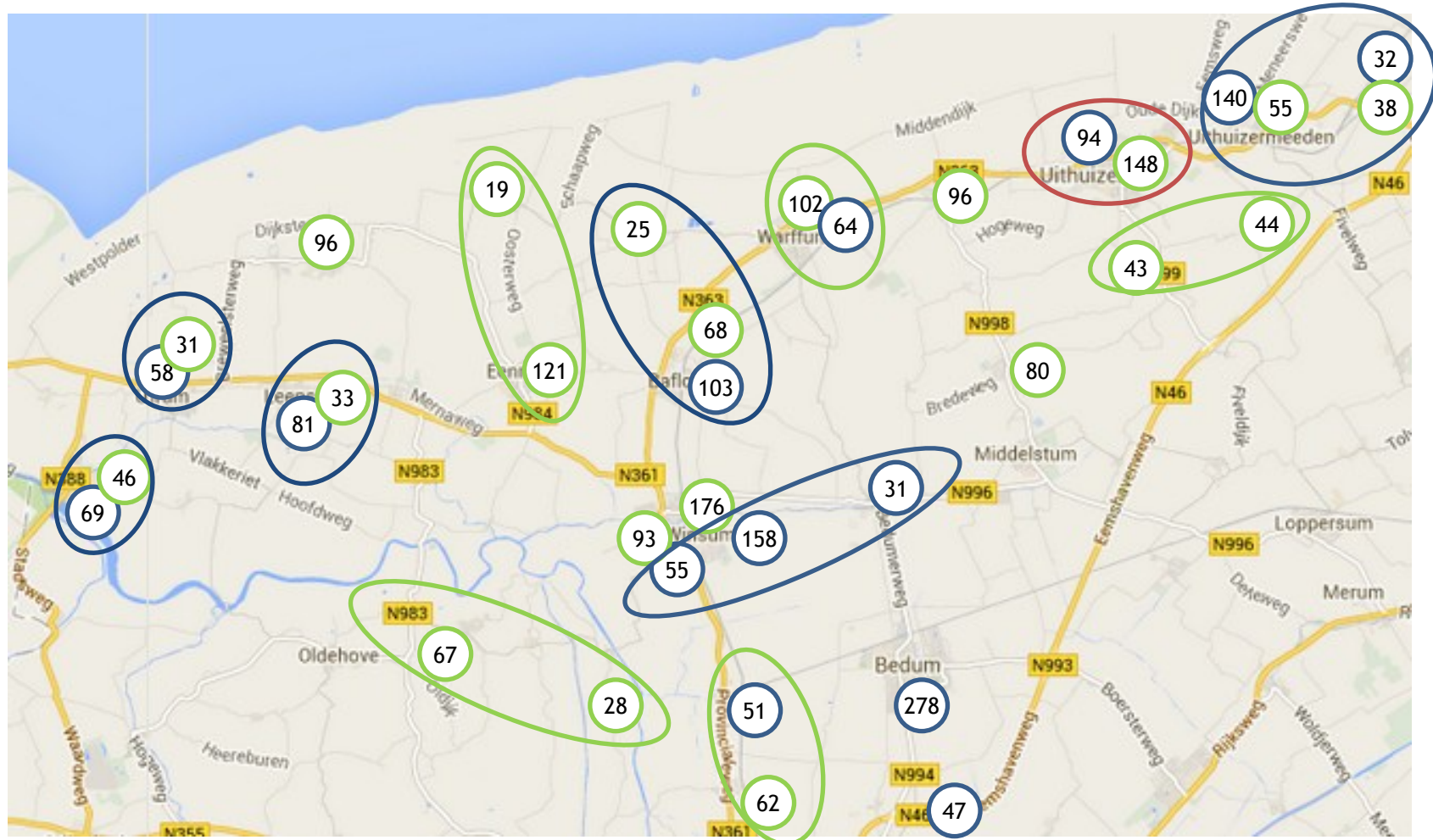
Toelichting op de clustering - scenario 2a (identiteit)

- Uitgangspunten bij de clustering:
 1. Leerlingenaantal: een minimaal aantal van 80 leerlingen.
 2. Identiteit: scholen van gelijke identiteit worden samengevoegd.
 3. Nabijheid: gekozen is geografische nabijheid zo veel mogelijk te laten gelden bij de clustering van de scholen.
- Met de volgende elementen is geen rekening gehouden bij de clustering:
 - Culturele gevoeligheden.
 - Bestaande en toekomstige huisvesting (kwaliteit en grootte van de gebouwen).

criterium	Bij ongewijzigd beleid	Scenario 2a	Verschil
Aantal scholen in totaal	35	20	-15
Aantal scholen VCPO	14	7	-7
Aantal scholen L&E	21	12	-9
Aantal leerlingen VCPO	1261	1261	0
Aantal Leerlingen L&E	1470	1470	0

Scenario '80 leerlingen': Nabijheid is leidend

Mogelijke clustering in 2028

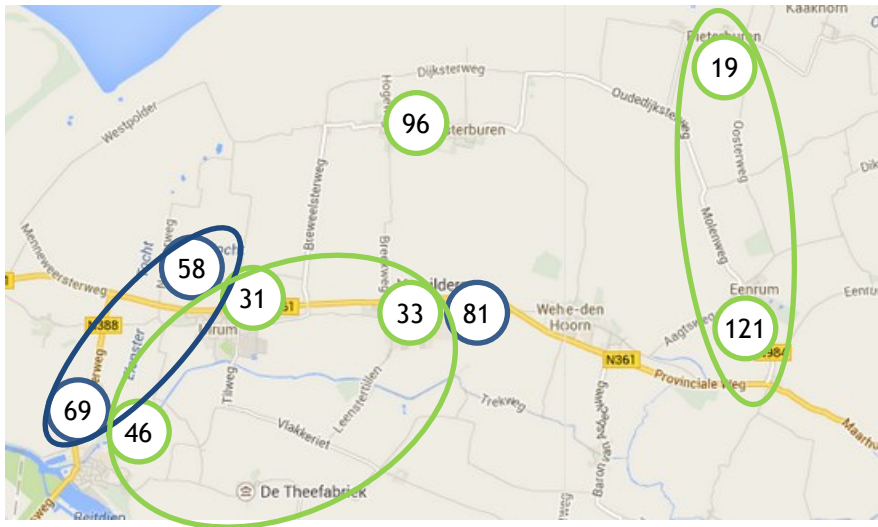

VCPO
L&E
Gedeeld gebouw
Aantal leerlingen in 2028

Toelichting op de clustering - scenario 2b (nabijheid)

- Uitgangspunten bij de clustering:
 1. Leerlingenaantal: een minimaal aantal van 80 leerlingen.
 2. Nabijheid: scholen die dicht bij elkaar liggen (in hetzelfde dorp, of in het naburige dorp) worden geclusterd.
 3. Identiteit: waar mogelijk worden scholen met dezelfde identiteit geclusterd; wanneer twee scholen van verschillende identiteiten worden geclusterd, krijgt het cluster de identiteit van de school met de meeste leerlingen.
- Met de volgende elementen is geen rekening gehouden bij de clustering:
 - Culturele gevoeligheden.
 - Bestaande en toekomstige huisvesting (kwaliteit en groottes van de gebouwen).

criterium	Bij ongewijzigd beleid	Scenario 2b	Verschil
Aantal scholen in totaal	35	19	-16
Aantal scholen VCPO	14	7	- 7
Aantal scholen L&E	21	11	- 10
Aantal leerlingen VCPO	1261	1442	+ 181
Aantal Leerlingen L&E	1470	1290	- 180

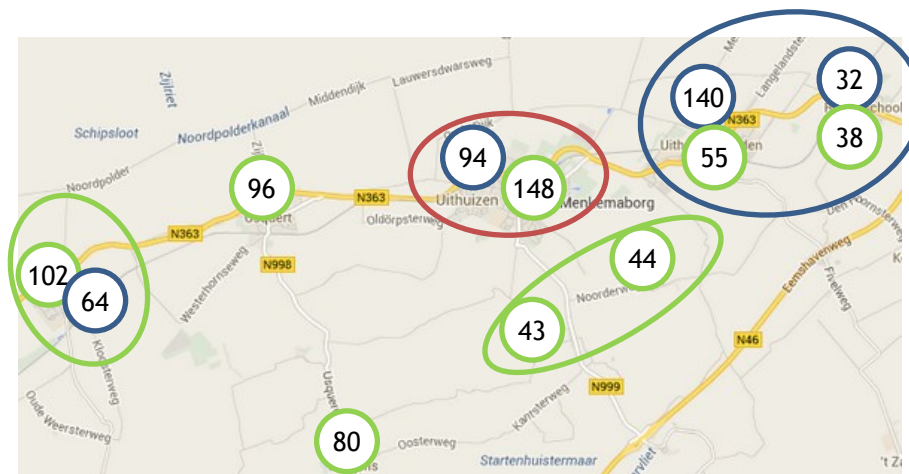
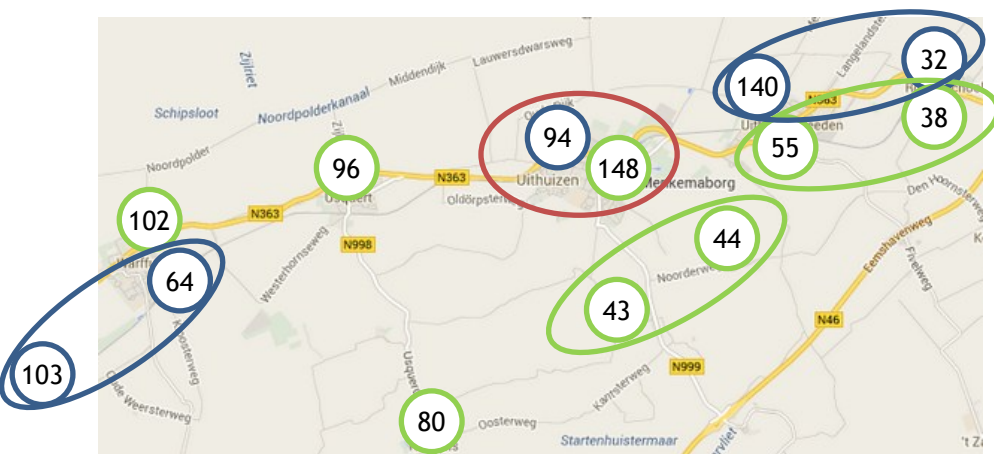
Scenario 2a: Identiteit is leidend in clustering

- Consequenties van dit scenario:
 - Het totaal aantal scholen in De Marne daalt van negen naar vijf: drie openbare scholen en twee christelijke scholen.
 - Het aantal leerlingen voor beide besturen blijft gelijk.
 - De reisafstand neemt maximaal 7,4 km toe (Zoutkamp - Leens).

Scenario 2b: Nabijheid is leidend in clustering

- Consequenties van dit scenario:
 - Het totaal aantal scholen in De Marne daalt van negen naar vijf: drie christelijke scholen en twee openbare scholen.
 - Ten opzichte van ongewijzigd beleid groeit VCPO in De Marne met 110 leerlingen; L&E daalt met dit zelfde aantal.
 - De reisafstand neemt in dit scenario met maximaal 4,7km toe (Pieterburen-Eenrum).

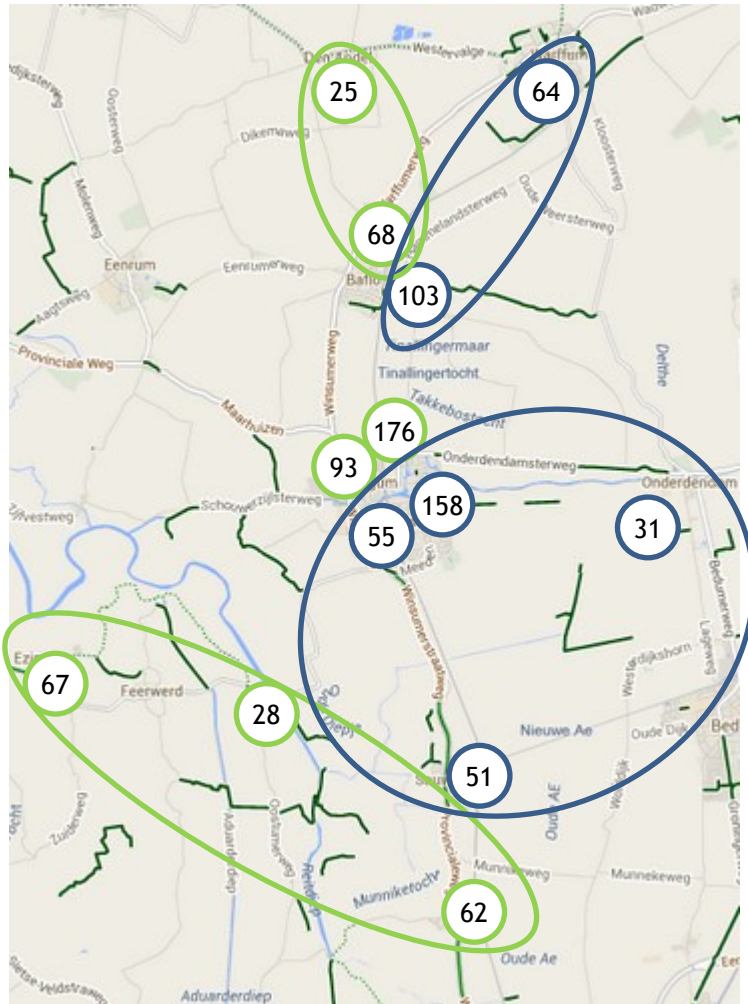

Scenario 2a: Identiteit is leidend in clustering

- Consequenties van dit scenario:
 - Het totaal aantal scholen in Eemsmond daalt van 12 (excl. cbs Ichthus in Balfo) naar acht: twee christelijke basisscholen, vijf openbare basisscholen en één samenwerkingschool.
 - De gemiddelde schoolgrootte stijgt van 78 leerlingen (excl. cbs Ichthus in Balfo) naar 129 leerlingen (incl. Ichthus in Balfo).
 - Beide besturen blijven even groot in Eemsmond t.o.v. ongewijzigd beleid.
 - De reisafstand neemt in dit scenario met maximaal 5,2 km toe (Warffum - Bafflo).

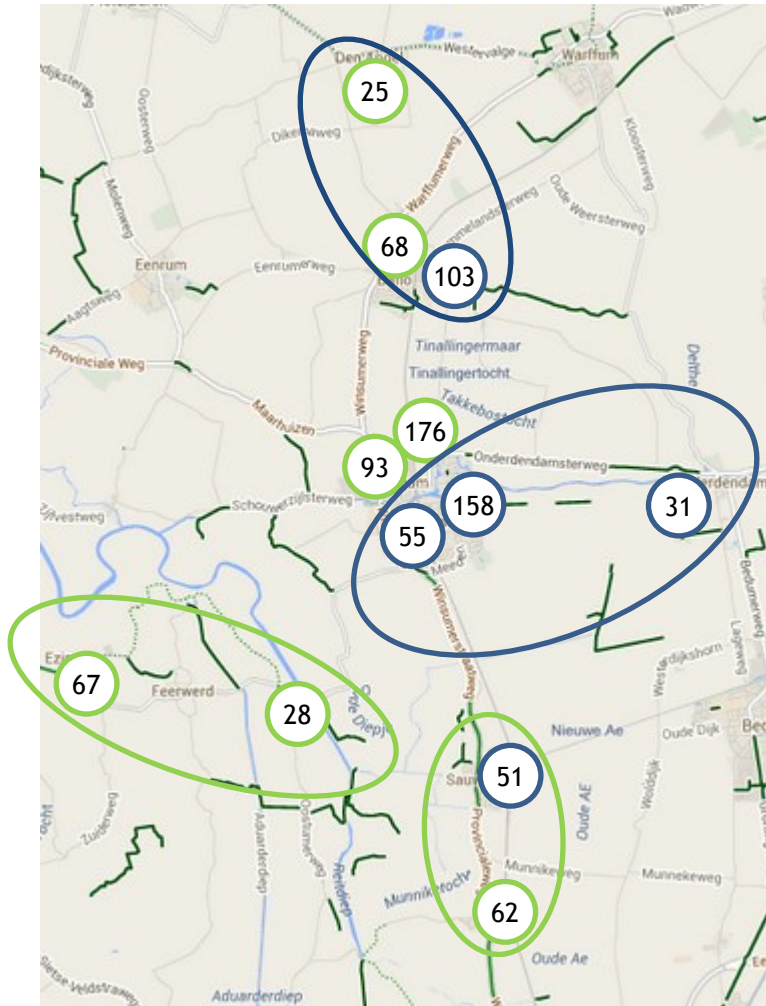
Scenario 2b: Nabijheid is leidend in clustering

- Consequenties van dit scenario:
 - Het totaal aantal scholen in Eemsmond daalt van 12 naar 6.
 - De gemiddelde schoolgrootte verdubbelt van 78 leerlingen naar 156 leerlingen.
 - Ten opzichte van ongewijzigd beleid groeit VCPO in Eemsmond met 29 leerlingen; L&E krimpt met hetzelfde aantal.
 - De reisafstand neemt in dit scenario met maximaal 3,5 km toe (Oldenzijl - Zandweer).

Scenario 2a: Identiteit is leidend in clustering

- Consequenties van dit scenario:
 - Het totaal aantal scholen in Winsum (+ Onderdendam) daalt van 12 naar 6: twee christelijke basisscholen en vier openbare basisscholen.
 - De gemiddelde schoolgrootte stijgt van 76 leerlingen (excl. De Rank in Warffum) naar 163 leerlingen (incl. De Rank in Warffum)
 - Beide besturen blijven even groot in de gemeente Winsum.
 - De reisafstand neemt in dit scenario met maximaal 11,1 km toe (Ezinge- Adorp).

Scenario 2a: Nabijheid is leidend in clustering

- Consequenties van dit scenario:
 - Het totaal aantal scholen in Winsum (+ Onderdendam) daalt van 12 naar 6: twee christelijke basisscholen en vier openbare basisscholen.
 - De gemiddelde schoolgrootte verdubbelt van 76 leerlingen naar 152 leerlingen.
 - VCPO groeit met 42 leerlingen t.o.v. ongewijzigd beleid; L&E krimpt met hetzelfde aantal.
 - De reisafstand neemt met maximaal 4,6km toe (Ezingarnwerd).

Leerlingenprognoses

Wet- en regelgeving

Criteria

Scenario op basis van optimale
schoolgrootte

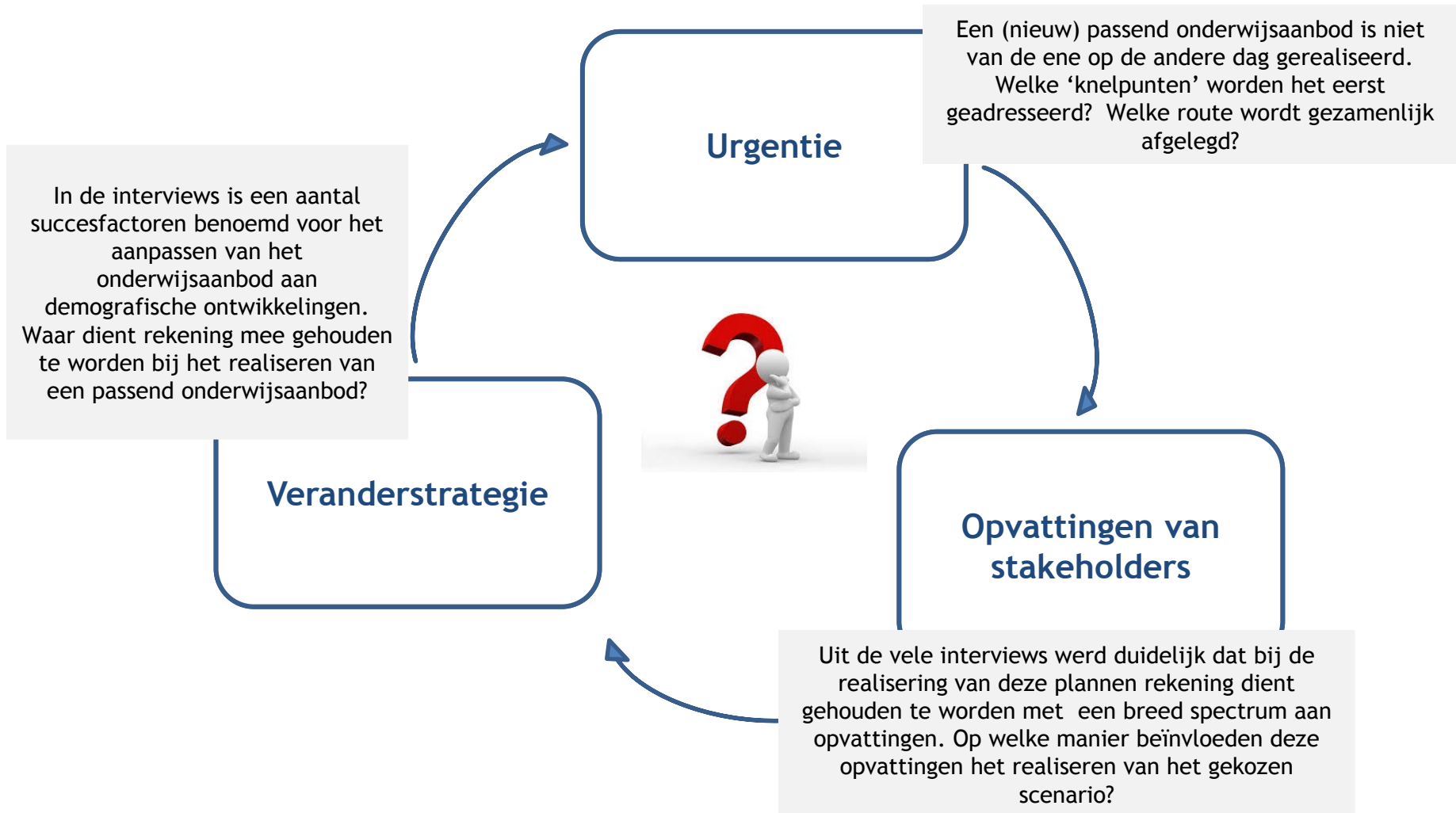
Scenario's op basis van
minimale schoolgrootte

Voorwaarden om tot een
passende oplossing te komen

Realiseren van gekozen scenario

Urgentie

Schoolgrootte bepaalt volgorde van stappen

Op basis van schoolgrootte worden drie urgentieniveaus onderscheiden

Hoge urgentie

- Scholen die voor 2018 naar verwachting minder dan 40 leerlingen hebben of onder de opheffingsnorm komen.
- In deze categorie vallen de volgende scholen:
 - De Marne (opheffingsnorm: 23)
 - obs Akkerwinde
 - obs De Getijden
 - obs Lydinge
 - Eemsmond (opheffingsnorm: 29)
 - cbs H.H.Simonides
 - obs Roodschouf
 - obs De Schutsluis
 - Winsum (opheffingsnorm: 47)
 - obs De Holm
 - Bedum (opheffingsnorm: 66)
 - cbs De Haven

Urgentie

- Scholen die voor 2018 naar verwachting 40-80 leerlingen hebben.
- In deze categorie vallen de volgende scholen:
 - De Marne
 - cbs H De Cock
 - cbs Ichthus
 - obs Solte Campe
 - Eemsmond
 - cbs De Rank
 - obs Onnema
 - bns De Sterren
 - obs Klinkenberg
 - Winsum
 - cbs De Borgschool
 - cbs De Meander
 - obs De Wierde
 - obs Kromme Akkers
 - obs Mathenesse
 - Bedum
 - cbs De Akker

Lage urgentie

- Scholen die voor 2028 naar verwachting minder dan 80 leerlingen hebben.
- In deze categorie valt de volgende school:
 - Winsum
 - obs Op Wier

Scholen van VCPO en L&E die in bovenstaand overzicht niet genoemd worden, blijven naar verwachting groter dan 80 leerlingen

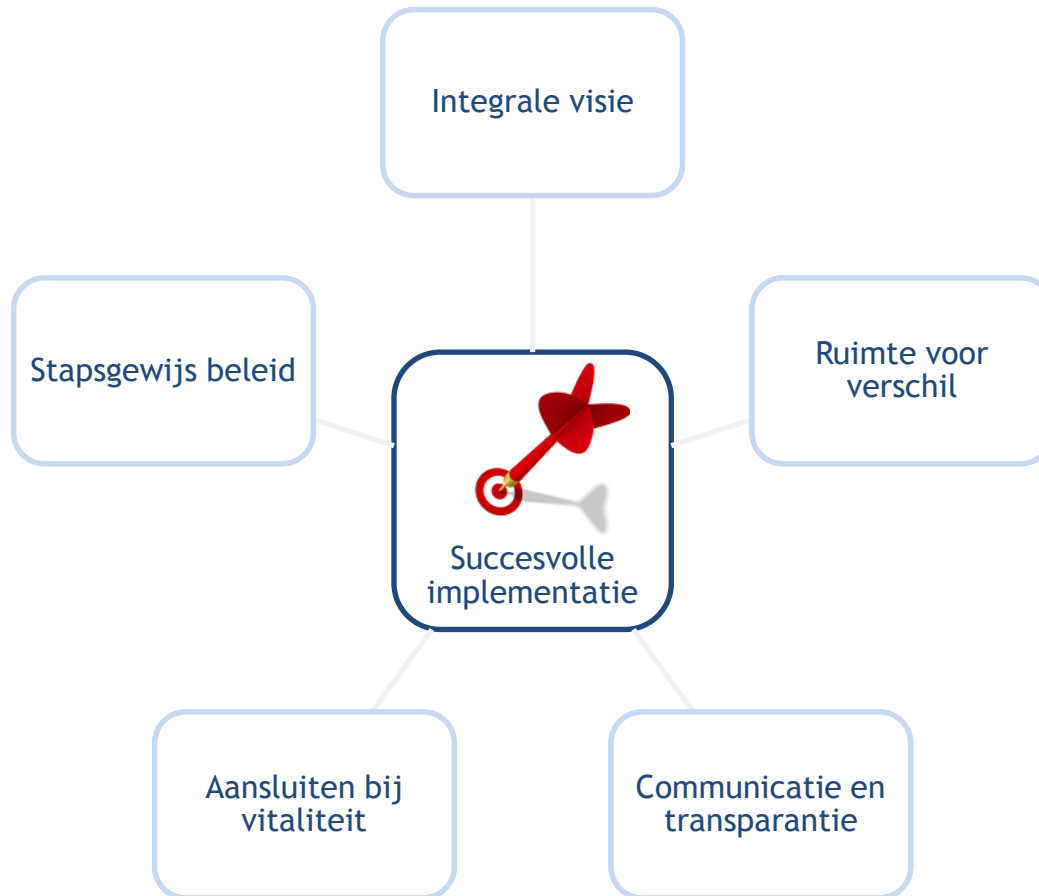
Emotionele overwegingen:
“Groningers zijn nuchtere mensen. Als het verhaal deugt, dan zullen ze (uiteindelijk) instemmen”.

Sociologische opvattingen:
de veelgehoorde opvatting dat het verdwijnen van de laatste school in het dorp leidt tot uiteenvallen van de gemeenschap en tot wegtrek van jonge gezinnen (het leefbaarheidsargument).

Principiële opvattingen:
onderwijsopvattingen die gefundeerd zijn in levensbeschouwelijke opvattingen.

Pragmatische opvattingen:
overwegingen van verkeersveiligheid en bereikbaarheid. Deze belemmeringen behoeven een situationele oplossing.

Toelichting

- *Werken vanuit een integrale visie:* goed onderbouwd, toekomstbestendig, overtuigend, in samenhang.
- *Ruimte voor verschil:* de regio waar we het over hebben staat bol van verschil; kies hierom voor situationele oplossingen.
- *Aandacht voor communicatie en transparantie:* er zullen impopulaire beslissingen genomen moeten worden, maar doe dat koersvast en zichtbaar zodat voor iedereen duidelijk is wanneer er wat staat te gebeuren.
- *Aansluiten bij de vitaliteit die er in de dorpen is:* buurthuizen, dorpsraden, verenigingen, kerken.
- *Kiezen voor stapsgewijs beleid:* weet waar je naar toe wilt op lange termijn en reageer lokaal 'als het momentum daar is'.

- Rekenvoorbeeld '200 leerlingen per school'
- Rekenvoorbeeld '80 leerlingen per school'
- Rekenvoorbeeld '100 leerlingen per school'

Toelichting

- Wanneer een school 200 leerlingen heeft, zijn de inkomsten hoog genoeg om zichzelf te bedruipen.
 - In het ideale geval is een school met 200 leerlingen in staat 8 klassen van 25 leerlingen te vormen.
 - Het benodigde aantal medewerkers lijkt hiermee op 9 te komen; dit is exclusief onderwijs ondersteunend personeel.
 - In het rekenvoorbeeld is ervoor gekozen om de overheadkosten (kosten voor het bestuurskantoor) en materiële kosten op respectievelijk 5% en 20% te houden; in de praktijk kunnen deze percentages zowel positief als negatief afwijken.
 - Het totaal 'vrij te besteden' komt hiermee op meer dan €400.000.
 - Ook wanneer het leerlingaantal onverwacht 10% daalt (20 leerlingen) is de school in staat kostendekkend te opereren.

Inkomsten:		
200 x €5.900 =		€1.180.000
Uitgaven - personeel		
Op: 8 x €57.626 * =		€461.008
Dir: 1 x €72.546 * =		€72.546
Uitgaven - Overhead		
0,05** x 1.180.000 =		€59.000 -
Uitgaven materiële lasten		
0,2*** x 1,180.000 =		€236.000
Bedrag 'vrij te besteden'		<u>€410.387</u>

1. Bekostiging per leerling
2. GPL onderwijzend personeel en directie
3. Gemiddeld percentage van inkomsten dat wordt uitgegeven aan overhead is 5%
4. Gemiddeld percentage van inkomsten dat wordt uitgegeven aan materiële lasten is 20%

Toelichting

- In het gunstigste geval is een school van 80 leerlingen in staat 'rond te komen':
 - Een school met 80 leerlingen zou 4 combinatieklassen kunnen vormen, wanneer de leerling populatie gelijkmatig is opgebouwd.
 - In de praktijk heeft een school van 80 leerlingen geen fulltime directeur; in het rekenvoorbeeld is hierom een directeur voor 0,25fte opgenomen.
- De (financiële) ruimte die een school van 80 leerlingen heeft het investeren in onderwijskwaliteit of vernieuwing, denk hierbij aan het aanstellen van een vakleerkracht, een IB'er, of het investeren in de vernieuwing van het ICT-aanbod, is beperkt.
- Ook lijkt een school van 80 leerlingen relatief kwetsbaar, in vergelijking met een school van 200 leerlingen.
 - Wanneer de leerlingenpopulatie door onvoorziene omstandigheden daalt, heeft dit een relatief grote impact op de 'buffer' van de school; deze impact is procentueel kleiner bij grote scholen.
 - Door een daling van 15 leerlingen daalt het 'vrij te besteden' bedrag van €105.359 naar €16.854

Inkomsten:	€472.000
$80 \times €5.900^1 =$	
Uitgaven - personele lasten	
Op: $4 \times €57.626^2 =$	€230.504
Dir: $0,25 \times €72.546^2 =$	€18.137
Uitgaven - Overhead	
$0,05^3 \times 472.000 =$	€23.600
Uitgaven materiele lasten	
$0,2^4 \times 472.000 =$	€94.400
Bedrag 'vrij te besteden'	<u>€105.359</u>

1. Bekostiging per leerling
2. GPL onderwijzend personeel en directie
3. Gemiddeld percentage van inkomsten dat wordt uitgegeven aan overhead is 5%
4. Gemiddeld percentage van inkomsten dat wordt uitgegeven aan materiele lasten is 20%

Toelichting

- Net als in het geval van 80 leerlingen kan een school van 100 leerlingen zichzelf bedruipen.
- In het voorbeeld dat hier rechts is weergegeven, is aangenomen dat een school van 100 leerlingen 4 combinatieklassen kan maken; het aantal leraren is in dit voorbeeld dan ook 4.
- Daarbij is in dit voorbeeld gekozen voor een fulltime directeur.
- De percentages 'overhead' en 'materiele lasten' zijn in alle drie de voorbeelden respectievelijk 5% en 20%.

Inkomsten:		€590.000
$100 \times €5.900^1 =$		
Uitgaven - personele lasten		
Op: $4 \times €57.626^2 =$		€230.504
Dir: $1 \times €72.546^2 =$		€72.546
Uitgaven - Overhead		
$0,05^3 \times 590.000 =$		€29.500
Uitgaven materiele lasten		
$0,2^4 \times 590.000 =$		€118.000
Bedrag 'vrij te besteden'		<u>€139.450</u>

1. Bekostiging per leerling
2. GPL onderwijzend personeel en directie
3. Gemiddeld percentage van inkomsten dat wordt uitgegeven aan overhead is 5%
4. Gemiddeld percentage van inkomsten dat wordt uitgegeven aan materiele lasten is 20%